

MITT YRKE

HUR KAN JAG
UPPDATERA MIN
YRKESSKICKLIGHET I
VUXEN ÅLDER?

s. 24

Vilken är din
studieväg?

Yrkesutbildningen
kallar!

En långtradarchaufförs studieväg

Redan som 12-åring beslutade jag att jag skulle bli chaufför. Först funderade jag på att bli busschaufför, men vid yrkesinstitutet valde jag sedan att studera till kombinationsfordonsförare och därmed blev jag långtradarchaufför. Vid yrkesinstitutet fick jag körkort och ett yrke på samma gång.

Valet av yrke var lätt för mig eftersom jag alltid har tyckt om att köra. Det är bra att fundera på alternativ ur ett brett perspektiv och utifrån sina egna intressen. Jag funderade också på att bli lokförare eller pilot. Jag tycker inte om att sitta på en och samma plats, så ett rörligt och socialt arbete känns naturligtast för mig.

Jag var så pass framgångsrik i skolan att jag hade kunnat fortsätta till gymnasiet, men i nian kändes det inte som ett bra alternativ. Jag tänker att jag kan avlägga en gymnasieutbildning eller fortsätta studera när tiden eller behovet finns. Just nu arbetar jag gärna. Yrkesinstitut är en bra grund om jag vill fortsätta studera.

I yrkesinstitutet kunde jag bana mig en lämplig studieväg och jag arbetade exempelvis mycket redan under skoltiden. Studierna kan planeras så att de passar en själv, men det krävs också att den studerande själv är aktiv. För att avlägga en examen måste man vara på plats på lektionerna. Även om det ibland kändes som om man lär sig ett yrke endast genom att arbeta, så har jag redan märkt att jag i arbetet har praktisk nytta av teorin. I yrkesinstitutet lär man sig varför vissa saker görs på ett visst sätt, till exempel med tanke på arbets säkerheten.

Jag trivs med mitt arbete bakom ratten. Det är ett självständigt arbete. Även om jag kör ensam så har jag också att göra med människor. En långtradarchaufför måste vara rask och noggrann och komma bra överens med människor. Arbetet kräver också rätt attityd. Just nu kör jag korta sträckor, främst i huvudstadsregionen, eftersom jag vill komma hem till kvällen. På så sätt har jag tid för mina hobbyer. Jag har provat att göra körningar längre bort, men det var inte min grej.

Yrkesinstitut är en bra väg om man vill få ett yrke och börja arbeta. I arbetslivet har det visat sig att man för att bli kompetent också behöver de kunskaper och färdigheter som skolan ger.

ROOPE JUUTILAINEN

Roope har avlagt grundexamen i logistik vid Vanda yrkesinstitut (kompetensområdet för transportservice) och utexaminerats som kombinationsfordonsförare.

Han deltog i FM-tävlingen i yrkesskicklighet, Mästaren, år 2018 och vann guld i logistikklassen. Roope valdes till hela tävlingens bästa Mästarnas Mästare och har representerat yrkesutbildningen under året. Innehavaren av titeln får en bil till sitt förfogande under ett år. Roope har använt bilen flitigt.

TIDNINGENS REDAKTION:

undervisningsråd Seija Rasku, undervisnings- och kulturministeriet
kommunikationschef Katja Katajamäki, Skills Finland ry
producent Johanna Pelto-Timper, OSG Viestintä
översättare Lingsoft Language Services Oy

UTGIVARE: Undervisnings- och kulturministeriet och Skills Finland ry
CHEFREDAKTÖR: Katja Katajamäki, Skills Finland ry,
katja.katajamaki@skillsfinland.fi

REALISERING: OSG Viestintä
PÅRMBILD: Riikka Hurri
TRYCKERI: PunaMusta Oy, 2019
UPPLAGA: 9 100

Ammattiosaaja-julkaisun maksuttomat lisätilaukset osoitteesta www.subjectaid.fi.
Tidningen Mitt yrke kan beställas kostnadsfritt på www.subjectaid.fi.

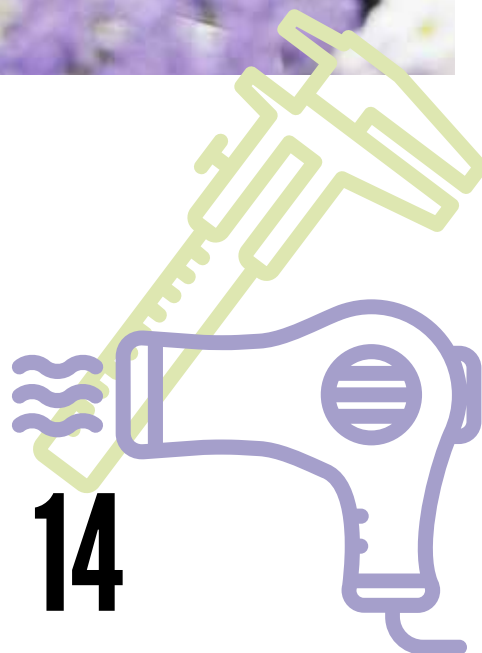

Innehåll

- 4 HUR FÅR JAG ETT YRKE?**
Information om vad man kan studera efter grundskolan.
- 6 MÅNGA VÄGAR TILL ETT EGET YRKE**
Fyra unga berättar om sina studier vid yrkesinstitut.
- 8 VÄLKOMMEN TILL YRKESUTBILDNINGEN**
Vid yrkesinstitutet studerar vi inför livet.
- 10 INLÄRNING I ARBETET UNDER IBIZAS SOL**
Sanni Isotalo utförde sin inläring i arbete i Spanien.
- 11 TÄVLINGAR, VERKSAMHET OCH GEMENSAMMA AKTIVITETER**
I yrkesstudierna ingår många olika sorters verksamhet.
- 12 MARIA OCH VEETI INLEDER SIN STUDIEVÄG**
Vägen för från nionde klass till yrkesutbildning.
- 13 VAD SKA JAG BLI NÄR JAG BLIR STOR?**
Vi frågade unga vid Mästare2019-evenemanget om deras planer.
- 15 YRKESINRIKTADE GRUNDEXAMINA**
Välj bland 43 examina.

HUR SKA JAG UPPDATERA MIN YRKESKUNSKAP:

- 24 YRKESEXAMINA OCH SPECIALYRKESEXAMINA**
En yrkesutbildning fördjupar kunskandet också hos vuxna.
- 25 HUR KAN JAG UPPDATERA MINA KUNSKAPER I VUXEN ÅLDER?**
- 26 UT PÅ NYA BANOR GENOM YRKESINRIKTADE STUDIER**
Tre vuxenstuderande berättar.
- 27 YOUTUBERN JOEL KOCH GILLAR KODNING**
JKokki har avlagt grundexamen i informations- och kommunikationsteknik.

Den här publikationen består av intervjuer med de som studerar till ett yrke samt av information om studier vid yrkesinstitut. I publikationen presenteras också de yrkesinriktade grundexamina och de yrken som utbildningarna leder till. Här finns även en förteckning över yrkes- och specialyrkesexamina som fördjupar yrkeskunskapen.

Läs tidningen elektroniskt på adressen www.mitttyrke.fi

Undervisnings-
och kultur-
ministeriet

ammattiosaja

@ammattiosaja

Hur får jag

I nian måste du fatta stora beslut när du funderar på ditt framtida yrkesval. Ska jag söka till ett yrkesinstitut och ta en yrkesexamen direkt, eller söka till gymnasiet efter grundskolan? Ska jag kombinera yrkesutbildning och gymnasiet? Ibland är tionde klassen det bästa alternativet. Alla kommer trots allt att hitta sin stig – och man kan till och med byta bransch längs vägen.

EFTER GRUNDSKOLAN KAN DU VÄLJA:

YRKESUTBILDNING

Du kan studera och utexamineras till ett yrke i din egen takt. Du kan bli klar med en yrkesinriktad grundutbildning. Studietiden kan vara till exempel 3 år. Efter att du avlagt en yrkesinriktad grundexamen kan du fortsätta dina studier vid en yrkeshögskola eller ett universitet. Du kan också utöka din kompetens genom att avlägga en yrkes- eller specialyrkesexamen.

YRKESUTBILDNING + GYMNASIUM

Du kan studera i din egen takt och utexamineras till ett yrke samt bli klar med din yrkesinriktade grundutbildning vid sidan om din studentexamen och möjligen också hela gymnasiets lärokurs. Du kan fortsätta dina studier till exempel vid en yrkeshögskola eller ett universitet.

GYMNASIUM

Gymnasiestudierna tar vanligtvis 3 år då du avlägger gymnasiets lärokurs och studentexamen. Efter gymnasiet kan du söka till en yrkesutbildning, en yrkeshögskola eller ett universitet.

TIONDE KLASS

Du kan höja dina betyg och få extrapoäng när du söker till en yrkesutbildning.

LÅNG LINJE VID FOLKHÖGSKOLA

Studierna tar ett år, och du får extrapoäng när du söker till en yrkesutbildning. Studierna är avgiftsbelagda.

HANDLEDANDE UTBILDNING

IVALMA kan du förbereda dig för yrkesutbildning och du får extrapoäng i den gemensamma ansökan. ITELMA får du handledning för arbete och ett självständigt liv.

OBS!

Samtliga yrkesinriktade examina (grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen) ger dig behörighet för fortsatta studier vid högskolor.

ett yrke?

HITTA ETT YRKE GENOM DEN GEMENSAMMA ANSÖKAN

De som går ut grundskolan ansöker i regel till yrkesutbildning och gymnasieutbildning genom den gemensamma ansökan. Den gemensamma ansökan till utbildningar som börjar på hösten 2020 är i början av år 2020.

Ansökningsblankett och information om yrkesutbildning: www.studieinfo.fi. Du kan be om råd per telefon (029 533 1010) eller via e-post (info@studieinfo.fi).

Du kan söka utbildningar på webbplatsen Studieinfo (www.studieinfo.fi) till exempel genom ordsökning om du har något yrke i tankarna. Om du först vill ta en titt på vad som erbjuds kan du välja Vart ska jag söka? på förstasidan eller Bekanta dig med utbildningarna under sökfältet.

VAD ÄR EN YRKESINRIKTAD GRUNDEXAMEN

Inom en yrkesinriktad grundexamen studerar du yrkesfärdigheter för det yrke du valt. Dessutom kan du lära dig om att driva företag, samt få de kunskaper och färdigheter som är nödvändiga för fortsatta studier. Examen omfattar 180 kompetenspoäng. Du studerar vid läroanstalten, men också på arbetsplatser och i virtuella miljöer.

Studierna för en **YRKESINRIKTAD GRUNDEXAMEN** är flexibla och du kan göra individuella val. Det är ditt kunnande som avgör hur mycket du studerar och hur du kan studera flexibelt i egen takt i enlighet med den individuella plan som utarbetats för dig.

Att avlägga **TVÅ EXAMINA** innebär att man avlägger en yrkesinriktad grundexamen och studentexamen på samma gång. Helheten ska innehålla minst fem av gymnasiets läroämnen (berör de som börjar sina studier hösten 2020).

Studier som sker på **ARBETSPLATSEN** är en central del av grundexamen. Utbildningen kan ordnas som utbildningsavtal eller läroavtal. På arbetsplatsen får du individuellt planerad och handledd utbildning.

Om du studerar under **LÄROAVTAL** är du en avlönad anställd. Du kan avlägga hela examen eller bara en del av examen genom läroavtal.

När du studerar under **UTBILDNINGSAVTAL** är du inte anställd, dvs. du är en studerande och får inte lön. Utbildningsavtal ingås alltid separat för varje examensdel.

Yrkeskompetens som **BEVISAS GENOM YRKESPROV** genomförs genom praktiska arbetsuppgifter; i huvudsak på arbetsplatser. Yrkesproven utvärderas hur väl du uppnått den yrkeskompetens som krävs för examen. En lärare och en representant för arbetslivet utvärderar din kompetens tillsammans.

GLÖM INTE DE HÄR ALTERNATIVEN:

VALMA är en ettårig utbildning som handleder för yrkesutbildning. Under den här utbildningen har du tid att fundera på vad du vill göra i framtiden. Den ger dig färdigheter i att söka till och studera vid en yrkesläroanstalt. VALMA är avsedd för ungdomar som gått ut nionde eller tionde klass.

TELMA är en utbildning som förbereder för arbete och självständigt liv, och som erbjuder undervisning och handledning för studerande som behöver särskilt stöd på grund av en sjukdom eller funktionsnedsättning. Under utbildningen söker man en modell för arbete, boende, fritid och rehabilitering samt för ett självständigt liv som passar dig. TELMA omfattar 1–3 år. Ansökan till TELMA sker genom ansökan till specialundervisning.

FÖR IDROTTARE ordnas yrkesinriktad utbildning med möjlighet att träna och tävla på heltid.

FORTSÄTTA STUDIER EFTER EN YRKESINRIKTAD GRUNDEXAMEN

Efter att du avlagt en yrkesinriktad grundexamen kan du komplettera din kompetens med en **YRKES- ELLER SPECIALYRKESEXAMEN**. Du kan också ansöka till studier vid en **YRKESHÖGSKOLA** eller ett **UNIVERSITET**. Fråga din studiehandledare om möjligheter till fortsatta studier och fundera tillsammans på hur dina planer kan tas med i din personliga studieväg. Kom ihåg att man också kan fortsätta och komplettera sina studier vid **ÖPPNA** yrkeshögskolor och öppna universitet.

Många vägar till ett eget yrke

Riikka Hurri

Perho Liiketalousopisto

ALONA JERSHOVA: "Det är intressant att studera inom hårbranschen"

ALONA JERSHOVA ville bli antingen kock eller frisör. Hon valde att studera inom hårbranschen vid Åbo yrkesinstitut och utexaminerades som frisör våren 2019.

— Skönhetsbranschen är min grej. Jag tycker särskilt mycket om att göra uppsättningar och det känns bra när jag kan klippa en helt ny frisyr åt en kund. Jag är social och vill arbeta med människor.

Alonas studieväg har utformats så som hon önskat och hon har i stor utsträckning deltagit i den undervisning som getts i skolan. Under teorilektionerna studerar man bland annat klippingstekniker, hur man gör uppsättningar och permanenters samt färgning. Alona har deltagit i FM-tävlingen i yrkesskicklighet, Mästaren, och har kunnat kombinera träningen inför tävlingen med studierna.

— Yrkesämnena avlade jag genast eftersom studierna inom den egna branschen är intressanta. Alla studier måste dock avläggas för att man ska bli färdig. Det är bra att man i yrkesskolan kan kombinera teori och praktiska studier och inte behöver läsa hela tiden.

Alona har arbetat mycket i branschen vid sidan om studierna. Under det tredje studieåret började hon arbeta som avtalsföretagare i en frisörsalong i Loimaa. Hon hade tidigare gjort inläring i arbetet i salongen.

Alona är intresserad av att bli företagare och hon berättar att hon har fått mycket information och hjälp av sin handledare på arbetsplatsen. ●

En **YRKESINRIKTAD GRUNDEXAMEN** kan avläggas flexibelt. Studierna framskrider enligt den personliga utvecklingsplanen för kunnandet (PUK). Studierna kan avläggas på en arbetsplats, vid en läroanstalt, i en virtuell miljö eller i läroanstaltens inlärningsmiljöer. Det går också att kombinera olika studieformer.

JADE SALMINEN: "Två examina ger möjligheter"

JADE SALMINEN ville avlägga studentexamen och få ett yrke samtidigt. Nu studerar hon för att avlägga grundexamen i affärsverksamhet vid ekonomiinstitutet Perho liiketalousopisto i Helsingfors och skriver studenten våren 2020.

— Det är krävande att ta två examina och mina dagar är ganska långa. Det är viktigt för mig att bli merkonom och student på tre år. Examina kan också avläggas på fyra år; då är takten lugnare. Det bästa är att jag får ett yrke och mer tid att fundera på om jag ska fortsätta studera eller börja arbeta direkt. Gymnasiestudierna har hjälpt mig att få en plats för inläring i arbetet.

Jade har riktat in sig på visuellt försäljningsarbete och marknadsföring i sina studier. Hon måste också behärska ekonomi eftersom det är till nytta om hon grundar ett eget företag. Inom servicebranschen är det viktigt att kunna språk. Vid Perho har hon studerat yrkesterminologi och i gymnasiet utvidgas språkkunskaperna ytterligare.

Jade har gjort inläring i arbetet i en butik som säljer brudklänningar och i ett kafé och en butik på en trafikstation, där hon fick jobb efter inläringen i arbetet. Jade anser att merkonomstudierna ger färdigheter för många olika arbeten och branscher och därför sysselsätts merkonomer i hög grad.

Vid Perho planeras studievägen i samarbete mellan den studerande, studiehandledaren och lärarna. Även föräldrarna har haft mycket kontakt med skolan. Dessutom funderar man mycket på studierna och arrangemangen kring dem tillsammans med andra studerande. ●

Att avlägga **TVÅ EXAMINA** innebär vanligtvis att man avlägger en yrkesinriktad grundexamen och studentexamen. Studentexamen kräver studier i minst fem gymnasieämnen. Det är också möjligt att avlägga hela gymnasiet lärokurs, det vill säga tre examina på samma gång. Studierna kan avläggas genom hela perioder i gymnasiet eller parallellt med yrkesstudierna.

Det finns flexibla sätt att bli yrkeskompetent, och hjälp att få med studieplaneringen. Alona studerade hårbranschen vid ett yrkesinstitut, Jade studerar för två examina, Matti blir maskinmontör genom läroavtal och tack vare VALMA fick Pinja mer tid att fundera på vilket som är hennes drömyrke.

Jari Silvennoinen / Puruvesi-lehti

Henna Jokinen / REDU

MATTI REINIKAINEN: "Jag nappade på läroavtalet"

MATTI REINIKAINEN studerar till maskinmontör på läroavtal vid yrkesinstitutet SamiEDU i Nyslott. Han hade sin studieväg klar redan i högstadiet: han måste få jobba med maskiner. Matti stötte på möjligheten till läroavtal via en bekant företagare inom småmaskinsbranschen.

– Jag tog genast chansen då jag fick höra om läroavtalsutbildningen. På det här sättet är studierna trevliga, när jag får lära mig saker praktiskt. Arbetet är mycket varierande och dessutom får jag lön.

Enligt Matti är fördelarna med läroavtalsutbildningen att man kan arbeta och få lön vid sidan om studierna och utöver det ännu har tid för hobbyer. I skolan får man fördjupa sina kunskaper med teori och där får man också träffa vänner. Studierna är styrda men självständiga.

– Jag rekommenderar läroavtalsutbildningen för företagsamma och kreativa studerande. Man lär sig bäst genom att få göra saker själv.

På arbetsplatsen underhåller Matti småmaskiner och båtar. Han blir inte lämnad ensam, handledaren på arbetsplatsen visar hur saker ska göras. När arbetet börjar flyta får han jobba mer självständigt.

– Arbetet känns lagom utmanande, och jag har nytta av den teoretiska grund jag fått i skolan på arbetsplatsen. Studierna och arbetet stöder också min snöskoterhobby snowcross. På veckosluten tävlar jag med snöskotern och i veckorna fixar jag den i tävlingsskick. Mitt intresse för mekaniskt underhåll räcker också till för att greja hemma i garaget. Det är fint att studierna stöder mitt intresse. Läroavtalsstudierna är också flexibla, så jag kan satsa på min hobby. ●

PINJA PIISILÄ: "VALMA hjälpte mig att välja bransch"

PINJA PIISILÄ studerar till närvårdare vid utbildningscentret Lapin koulutuskeskus REDU. Hon hittade sin väg till en grundexamen inom social- och hälsovårdsområdet via en handledande utbildning för yrkesutbildning, VALMA.

– Jag funderade redan i nian på om närvårdaryrket kunde passa mig. Jag fick också en studieplats, men sedan kom jag tillsammans med min mamma och studiehandledaren fram till att VALMA skulle ge mig ännu mer betänktetid, för det är en tung bransch och arbetet är krävande. På grund av de långa avstånden var jag tvungen att flytta från mitt hem i Salla för att börja studera.

Pinja är nöjd över att hon valde VALMA. Under året bekantade hon sig med fyra olika arbetsplatser. Under frisörperioden kom hon till exempel fram till att hon inte vill bli frisör. Närvårdaryrket och kompetensområdet för sjukvård och omsorg började intressera henne alltmer. Hon inledde sina närvårdarstudier hösten 2018.

– I VALMA studerade vi ämnen som ingår i grundexamen och som jag nu kan räkna till godo i mina närvårdarstudier. Jag rekommenderar VALMA för alla som är osäkra på vilken bransch de ska välja. I VALMA får man tid att växa och utvecklas, funderar Pinja.

Pinja har byggt upp sin studieväg tillsammans med föräldrarna, lärarna, studiehandledaren och kuratorn. Planerna har också ändrats vid behov. Nu har Pinja gjort upp en tidtabell enligt vilken hon blir färdig på tre år. Vid årsskiftet får hon veta om hon får studera den inriktning hon önskar. Pinja planerar också fortsatta studier, till exempel inom kompetensområdet för akutvård. ●

Inom **LÄROAVTALSUTBILDNINGEN** skaffas största delen av kunskaperna genom praktiska arbetsuppgifter på en arbetsplats. Den studerande får lön. I en utbildning som grundar sig på ett **UTBILDNINGSAVTAL** har den studerande inget anställningsförhållande och får ingen lön.

VALMA är en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning som ger färdigheter att söka till en yrkesutbildning och stärker förutsättningarna att avlägga en yrkesmässig examina. I VALMA får de studerande information om vad de kan studera efter nian. De kan också förbättra sina betyg från grundskolan.

Välkommen till yrkesutbildningen

Inom yrkesutbildningen studerar man för livet och arbetslivet – examen kommer vid sidan om! Här presenterar vi vad som är bra att veta när man ansöker till en yrkesläroanstalt och börjar studera där.

Niondeklassare söker till yrkesskolan via vårens gemensamma ansökan

EFTER NIAN kan du söka till högst fem olika urvalsprov. Du får ett brev från läroanstalten som innehåller ditt resultat i urvalet och anvisningar för hur du tar emot studieplatsen och anmäler dig till utbildningen. Om du blev utan studieplats i den gemensamma ansökan kan du under sommaren och den tidiga hösten fortfarande ansöka till platser som inte fyllts. Yrkesläroanstalterna har egna kontinuerliga ansökningar för sina lediga platser. Den kontinuerliga ansökan betyder att man flexibelt kan ansöka till yrkesutbildning när som helst under året. Du får mer information om den kontinuerliga ansökans ansökningstider och urvalskriterier direkt från läroanstalterna eller via webbplatsen Studieinfo. www.studieinfo.fi

Du studerar det du behöver

OM DU BÖRJAR yrkesutbildningen direkt efter nian avlägger du hela examen. Om du senare när du redan har arbetserfarenhet känner att du behöver förbättra din kompetens, kan du ta delar av olika examina utan att behöva avlägga hela examina. Du kan också gå gymnasiet parallellt med yrkesinriktade utbildningen. Då räcker det att du till exempel avlägger lärokurserna i allmänbildande språkämnerna i gymnasiet, och de räknas till godo i dina yrkesinriktade studier.

Du får en individuell studieväg

DU KAN STUDERA mer individuellt än hittills och fokusera på just det som du behöver. När studierna inleds utarbetar du därför en personlig utvecklingsplan tillsammans med din lärare. I planen antecknas bl.a. kompetenser som du skaffat tidigare respektive saknar och även var du behöver handledning och stöd. Arbetsplatsens representant kan också delta i att utarbeta planen, när en del av studierna sker på arbetsplatsen.

Examina är mer omfattande

ANTALET OLIKA GRUNDEXAMINA är 42 (från och med 1.8.2020), och de är allt mångsidigare. Examina omfattar inte enbart arbetsmetoder och -redskap utan även kundbetjäning, marknadsföring, ekonomisk förvaltning, kommunikation och företagarskap. En och samma examen täcker fler närliggande branscher än förr: Till exempel i grundexamen för maskin- och produktionsteknik lär du dig montering, automation, produktionsteknik och gjutteknik.

Du studerar i olika miljöer

IYRKESUTBILDNINGEN skaffar du dig kompetens till exempel på läroanstalten, i virtuella lärmiljöer med hjälp av simulationer och webben, eller på arbetsplatser. Personalen och studiekamraterna vid läroanstalten finns alltid som stöd, men du kan också avlägga kurser självständigt, i smågrupper, i klass eller till exempel på sommarjobbet.

Kompetensen bedöms genom yrkesprov

IYRKESUTBILDNINGEN INGÅR yrkesprov där din kompetens utvärderas i verkliga arbetsituationer. Oftast avläggs yrkesproven på den arbetsplats som du har ett läro- eller utbildningsavtal med. En representant för arbetsplatsen och din lärare utvärderar tillsammans din kompetens.

Studierna är flexibla

IYRKESUTBILDNINGEN studerar du i egen takt. Du kan bli färdig på två år eller samtidigt till exempel avlägga gymnasiets lärokurs – i så fall tar det lite längre tid.

Du får goda möjligheter att studera vidare

NÄR DU AVLAGT grundläggande yrkesexamen kan du gå ut i arbetslivet eller fortsätta studera vid en yrkesläroanstalt, en yrkeshögskola eller ett universitet. Du har en god grund vare sig du vill fördjupa ditt yrkeskunnande med en yrkes- eller specialyrkesexamen eller välja en akademisk bana. Allt är möjligt!

Du får ekonomiskt stöd för att studera

IYRKESKOLAN STUDERAR du gratis utan terminsavgifter. Du får också en varm måltid varje dag! Under studietiden kan du få studiepenning och allmänt bostadsstöd, och från banken kan du få ett studielån med statsborgen. Stödets storlek beror på hur du bor och på dina eventuella övriga inkomster. Du kan läsa mer om studiestöd på FPA:s webbplats: www.kela.fi/web/sv/studiestod-for-vem

Läro- eller utbildningsavtal gör studierna praktiska

DET ÄR VIKTIGT att du lär dig ditt yrke den praktiska vägen. Inom yrkesutbildningen studerar man vanligen på en arbetsplats genom ett läroavtal eller utbildningsavtal. Läroavtal innebär att du arbetar hos ett företag och lyfter lön. Med ett utbildningsavtal lär du dig genom att arbeta på företaget, men du får ingen lön. Det går också att kombinera dessa två: i samråd med arbetsgivaren och läroanstalten kan man förvandla ett utbildningsavtal till ett läroavtal.

Sanni Isotalo fick erfarenheter inför Mästare2019-tävlingen tack vare sina utbytesstudier.

UTBYTESSTUDIER GER ERFARENHETER

Yrkesläroanstalternas program för utbytesstudier är ett enkelt och tryggt sätt att lära sig och uppleva nya saker utomlands. Inom yrkesutbildningen åker man vanligtvis utomlands i slutet av studierna.

Inom yrkesutbildningen åker man vanligtvis utomlands för att studera på arbetsplatsen.

Utbytesperioderna varierar från några veckor till ett helt läsår.

Man kan åka utomlands i alla branscher, men vilka platser man kan åka till beror på skolan. Största delen av platserna finns i Europa, men läroanstalten kan också ha platser utanför Europa.

Utbytesstudier ger värdefull internationell erfarenhet från den egna branschen samtidigt som du får nya vänner, utvecklar dina språkfärdigheter och bekantar dig med en ny kultur.

Inläring i arbetet under Ibizas sol

TEXT Annika Kujanpää
BILD Riikka Hurri

Sanni Isotalo utexaminerades som el- och automationsmontör från Gradia Jyväskylä förra våren. Under sina yrkesstudier åkte hon två gånger till Spanien för att skaffa sig praktiska kunskaper om branschen. Att studera på arbetsplatsen var för Sanni en givande erfarenhet.

Redan i början av sitt första studieår fick Sanni höra att det finns en möjlighet att studera på arbetet också utomlands. Hon visste genast att hon måste ta tillfället i akt.

– Läraren som organiserade den internationella verksamheten hänvisade alla som var intresserade att läsa mer på skolans webbplats. Mest information fick jag dock genom att fråga lärare och prata med studerande som redan hade varit utomlands, minns Sanni.

Det spelade inte så stor roll för Sanni vilket land hon åkte till. Hon hittade först ett bra alternativ i Polen, men fick sedan ett erbjudande om att åka till Ibiza i Spanien under vårterminen av sitt andra studieår.

– Mest var jag tvungen att förbereda mig mentalt. Jag övade flexibilitet och lärde mig det grund-

läggande ordförrådet i spanska. Jag ville framför allt få se hur arbetet som elmontör ser ut i praktiken och vilka praktiska skillnader det finns i branschen mellan Finland och Spanien, berättar Sanni.

DET GEMENSAMMA SPRÅKET

Sannis studerandearbetsplats på Ibiza var ett företag med 20 anställda med el- och automationstjänster och VVS-tjänster. Hon arbetade med en hotellrenovering nästan hela inlämningsperioden.

– Arbetet var mycket mångsidigt: vi drog kablar, gjorde grundläggande installationer på fastigheter, det vill säga monterade lampor, brytare och vägguttag samt förnyade elcentraler. Vi var ett bra gäng och jag umgicks med mina arbetskamrater även på fritiden. Sammanhållningen var mycket bra och trots mina bristande språkkunskaper var jag en i gänget, beskriver Sanni.

Sanni åkte tillbaka till samma arbetsplats på hösten under sitt tredje studieår. Den här gången arbetade hon mer med nya objekt.

– Då handlade det mest om att dra installationsrör och kablar och att göra grundläggande installationer på fastigheter. Jag tyckte mycket om båda perioderna, summerar Sanni.

ATT LÄRA SIG OM LIVET

Studerande på arbetsplatsen var en unik möjlighet för Sanni. Utöver de nya yrkesfärdigheterna lärde hon sig snabbt ett nytt språk eftersom hon hela tiden hörde det.

– Jag rekommenderar precis alla att studera utomlands! Jag lärde mig också mycket om livet, inte bara om den egna branschen. Jag lärde känna nya, underbara människor och en ny kultur! ●

Tävlingar, verksamhet och gemensamma aktiviteter

Studerande vid yrkesläroanstalter kan tävla inom sin bransch både i Finland och på internationella yrkesskicklighetsevenemang. Det finns också fartfyllda kultur- och motionsevenemang för studerande.

PROFFSEN TÄVLAR I FM-TÄVLINGEN MÄSTAREN

I **FM-TÄVLINGEN IYRKESKICKLIGHET MÄSTAREN** tävlar hundratals unga framtida proffs och yrkesmänniskor om FM-medaljer i yrkesskicklighet inom cirka 45 yrkesbranscher. Här finns också Taitaja-Plus-grenar för studerande med särskilda behov.

Ungdomar som fyller 21 år under tävlingsåret eller är yngre än så och som studerar vid en yrkesläroanstalt kan delta i Mästaren. Tävligen ordnas på olika orter varje år. Våren 2020 ordnas Mästaren i Jyväskylä. www.taitaja2020.fi

EM- OCH VM-TÄVLINGAR UTOMLANDS

Från Finland åker landslaget till internationella tävlingar i yrkesskicklighet. I Europamästerskapen tävlar man vartannat år och motsvarande i världsmästartävlingarna vart annat år. Följande yrkesskicklighetstävling för unga är EM-tävlingen **EUROSKILLS** som arrangeras i Graz, Österrike i september 2020. **WORLD SKILLS** dvs. VM-tävlingar arrangeras följande gång i Shanghai 2021. **ABILYMPICS**-tävlingen för yrkesskickliga som behöver särskilt stöd ordnas vart fjärde år. www.skillsfinland.fi/maajoukkue

SAKUGAMES FÖRENAR ÅTTA GREINAR

SAKUGAMES förenar flera grenar till ett evenemang. SAKUGames-grenar är bland annat mini- och frisbeegolf, bowling och bänkpress. Lagsporterna är tanzanisk fotboll, rinkboll, beach volley, SAKU-innebandy och Erkkasäbä-innebandy. Mer information om SAKU-games evenemanget och utbudet av grenar: www.sakury.net

SAKUSTARS ÄR EN FARTFYLLD KULTURTÄVLING

Evenemanget **SAKUSTARS** som ordnas varje år är en riksomfattande kulturtävling för alla som studerar till ett yrke. Deltagarna kan vara nybörjare, studerande inom konstområdet eller syssla med kultur som hobby. I tävlingen finns serier för verk som skickas in på förhand samt för prestationer som utförs på plats. Våren 2020 ordnas evenemanget i Helsingfors. www.sakustars.fi

I MÄSTARE9

TESTAS SAMARBETE

MÄSTARE9 är en kunskaps- och färdighetstävling för elever i årskurserna 7–9 där man tävlar i lag på tre personer. Tävlingsuppgifterna mäter uppfinningsriktighet, snabbhet och hantverkskicklighet. För att lösa uppgifterna behövs kunskaper i flera olika läroämnen. Tidigare år har tävlingsuppgifterna till exempel varit att sätta ihop en bastuugn, fläta ett hår, bygga en

fågelholk och lägga en mitella på en lagmedlem.

Mästare9 som ordnas av Skills Finland är ett lekfullt och roligt evenemang där man får lära känna andra ungdomar. Samtidigt testas också förmågan att arbeta i grupp och lösa problem i en kamp mot tiden. Det lönar sig att diskutera tävlingen med studiehandledaren och börja samla ihop ett lag.

Mästare9 består av tre olika skeden: lokala tävlingar, regionala tävlingar och finalen. De lokala tävlingarna genomförs under hösten 2019 vid yrkesläroanstalter på olika håll i Finland. Finalen ordnas varje år i samband med evenemanget Mästaren. År 2020 är Jyväskylä värdstad för tävlingen.

Maria och Veeti är I BÖRJAN AV SIN STUDIEVÄG

TEXT Johanna Pelto-Timperi

BILD Sebastian Ratu

I 16-åriga Maria Hakkarainen och Veeti Koivunen valde en yrkesinriktad utbildning i vårens gemensamma ansökan. Maria sökte till en läroavtalsutbildning. Veeti valde en utbildning för idrottare och merkonomstudier.

skolan Salpausselän koulu i Lahtis har man redan i maj blicken mot framtiden. Veteranerna i högstadiet förevisar sina platser för de kommande sjuorna. Niondeklassisterna är redo att åka ut i världen. Även Maria och Veeti väntar ivrigt på hösten och på att få börja studera vid en yrkesläroanstalt.

”JAG VILL ARBETA I MEDIEBRANSCHEN”

– Visst har jag funderat på andra yrken också, till exempel frisör, men jag kommer ändå alltid fram till att jag vill arbeta i mediebranschen. Det var verkligen fint att jag tillsammans med studiehandledaren hittade ett alternativ med läroavtal genom vilket jag kan bli producent av medietjänster. Nu får jag arbeta med något jag tycker om och samtidigt får jag ett yrke, funderar Maria.

Läroavtalsplatsen hittade hon behändigt i ett företag i mediebranschen som drivs av hennes mamma och gudfar och Utbildningscentrum Salpaus ansvarar för utbildningen.

”ISHOCKEYN ÄR VIKTIGAST”

Veeti har spelat ishockey hela sitt liv. Hans mål är att bli professionell spelare både i Finland och utomlands. Före det måste han dock träna mycket och även skaffa sig ett annat yrke. Eftersom försäljningsarbete kändes som det bästa yrket, beslutade Veeti att i den gemensamma ansökan söka till utbildningscentret Koulutuskeskus Salpaus för att studera till merkonom. Han strävar efter att få en grundexamen i affärsverksamhet. Veeti är främst intresserad

Maria Hakkarainen siktar i sina studier på kompetensområdet för audiovisuell kommunikation. Hon är särskilt intresserad av att göra animationer. Veeti Koivunen siktar på att bli professionell ishockeyspelare. Även om idrotten just nu är det viktigaste i hans liv, vill han också få ett yrke.

av kundservice och försäljning.

– Det viktigaste för mig är att jag kan studera med betoning på idrotten. Vid Salpaus kan jag kombinera träningen och studierna, berättar Veeti.

Salpaus är en av de 15 yrkesläroanstalterna i vårt land där idrottsträning ingår i studierna för en yrkesinriktad grundexamen. Veeti spelar i laget Pelicans B2.

”DET FINNS INFORMATION ATT FÅ”

Maria och Veeti konstaterar att yrkesvalet har varit ganska enkelt för dem. Bådas yrkesval har påverkats hemifrån, men de anser inte att det är någon regel att niorna ska fortsätta i samma bransch som föräldrarna. De har också sådana kompisar som har

valt helt andra arbeten än sina föräldrar.

– Vi har i synnerhet nu i nian fått höra massor om olika yrken och utbildningsalternativ. Det har funnits information att få. Ganska många vet redan vilket yrke de vill ha, men det finns naturligtvis också sådana som är osäkra på vad de vill göra, konstaterar ungdomarna.

Båda hoppas att de ska få nya vänner genom yrkesstudierna.

– När kompisarna studerar på olika linjer får man genom dem också veta mycket om andra yrken, säger Veeti.

– Jag ser fram emot att få nya vänner som är intresserade av samma saker som jag, säger Maria. ●

Vad ska jag bli när jag blir stor?

I gallpen för Mitt yrke frågade vi ungdomar vad som kunde vara deras drömyrke.

TEXT Johanna Peltö-Timperi BILDER Rikka Hurri

▼Åttondeklassare från Joensuu normaalikoulu bekantade sig med Mästare-evenemanget, FM-tävlingen för yrkesstudierande. **JOHAN RISSANEN** har funderat på att avlägga två examina, det vill säga grundexamen i logistik och studentexamen. Det finns gott om jobb inom logistikbranschen, och gymnasiet är ett bra ställe att fundera på sitt yrkesval. **MATIAS RISSANEN** är intresserad av grundexamen i affärsverksamhet där man studerar till merkonom. **AINO LAUKKANEN** tänker studera till sjukskötare eller primärskötare, eftersom hon under sitt sommarjobb märkte att social- och hälsovårdsbranschen intresserar henne mest. **EMILIA KESÄNEN** vill studera bokföring på merkonominlinjen för att sedan komma vidare till yrkeshögskolan och bli bokförare. Hon tänker studera genom läroavtal. **JANNA JULIN** siktar på ett internationellt marknadsföringsarbete eftersom hon är intresserad av språk och av att resa. Därför passar det bra att avlägga två examina och studera till merkonom. Ungdomarna funderar tillsammans att deras framtida yrke ska vara intressant, eftersom man måste förbinda sig till sitt arbete. Arbetet måste också vara varierande.

▲**JESSE KUKKOLA** och **VILLE KUUSELA** är första årets studerande på KSAO, där de studerar för två examina. De har som mål att ta studenten och bli elmontörer. De har länge varit intresserade av allt som har med elektricitet att göra. Killarna berättar att många ser elektricitet som något mystiskt. Man behöver ett gott huvud för att studera inom elbranschen, och man måste använda sitt förnuft. De rekommenderar el- och husteknikbranschen för alla som tycker om att göra saker med händerna.

▼Åttondeklassarna **ANNA SUOMALAINEN** och **CHRISTA PYYKKÖ** kom till Mästare från högstadieskolan vid Lieksan keskuskoulu. Under sin PRAO märkte Anna att hon tycker om att arbeta med barn. Christa hoppas att hon i sitt framtida yrke kan kombinera musik och arbete med människor. Ungdomarna tycker att det är ganska svårt att välja ett yrke eftersom det är ett så stort beslut.

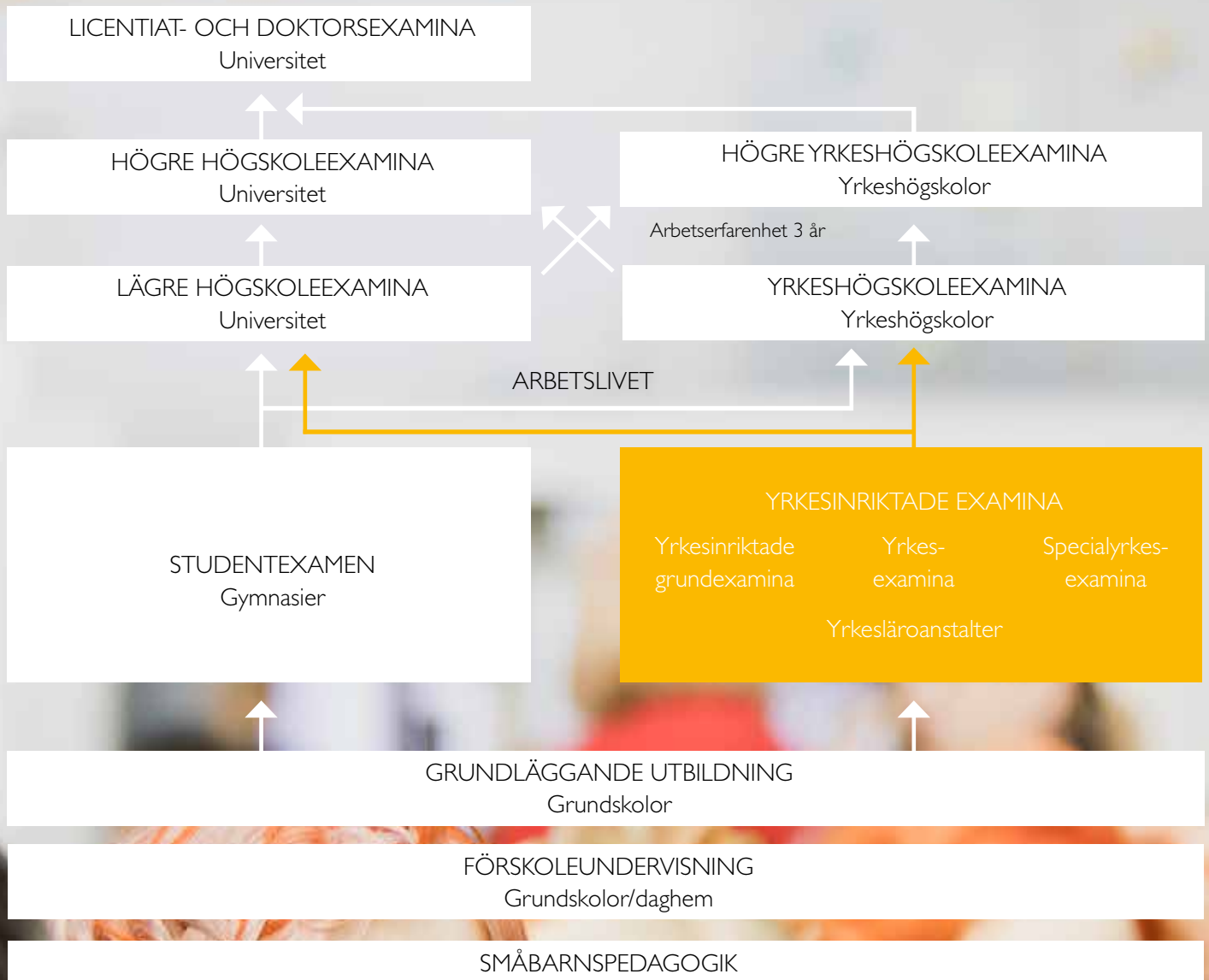

▲Niondeklassaren **AAPO ROHNER**, åttondeklassaren **EELI LEHTINEN** och sjundeklassaren **JUULI KEMPPAINEN** från Hyrynsalmen yhtenäiskoulu deltar i tävlingen Mästare9. I den gemensamma ansökan sökte Aapo till Yrkesinstitutet Lappia för att studera inom metallbranschen, och samtidigt tänker han ta studentexamen. Eeli funderar på att bli elmontör. Eeli tycker att studierna vid ett yrkesinstitut inte är lika teoribetonade som i ett gymnasium. Juulis karriärplaner är ännu öppna.

▲**TYTTI MUSTONEN** bytte sin servitörutbildning till kockstudier på Riveria när hon märkte att hon var mer intresserad av matlagning och köksbranschen än servitörarbetet. I kockyrket kan man hela tiden utvecklas och lära sig nytt. Tytti tycker att mat för samman familjer och vänner vid samma bord, och hon vill fungera som matambasadör som förenar människor. I det här skedet av sina studier är Tytti intresserad av att arbeta i ett storkök.

Examens- och utbildningssystemet i Finland

De förnyade yrkesinriktade grundexamina från 1.8.2020

I YRKESSKOLAN HITTAR DU GARANTERAT EN GRUNDEXAMEN OCH ETT KOMPETENSOMRÅDE SOM DU GILLAR! DET FINNS 42 GRUNDEXAMINA INOM ALLT FRÅN FORDON TILL INSTRUMENTVÅRD. HITTA DIN VÄG PÅ FÖLJANDE SIDOR.

DE HUMANISTISKA OCH KONSTNÄRLIGA OMRÅDENA 16

Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning
Grundexamen i musik
Grundexamen inom cirkusbranschen
Grundexamen inom konstindustrin
Grundexamen i dans

HANDEL, ADMINISTRATION OCH JURIDIK 16

Grundexamen i affärsverksamhet

DE NATURVETENSKAPLIGA OMRÅDENA 17

Grundexamen i natur och miljö

DATABEHANDLING OCH KOMMUNIKATION (ICT) 17

Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik

DE TEKNISKA OMRÅDENA 17

Grundexamen inom bilbranschen
Grundexamen inom livsmedelsbranschen
Grundexamen inom gruvbranschen
Grundexamen inom maskin- och produktionsteknik
Grundexamen inom laboratoriebranschen
Grundexamen i flygplansmekanik
Grundexamen inom lantmäteri-branschen
Grundexamen inom ytbehandlingsbranschen
Grundexamen inom processindustrin
Grundexamen inom träindustrin
Grundexamen inom byggnadsbranschen
Grundexamen inom el- och automationsbranschen
Grundexamen i husteknik
Grundexamen i teknisk planering
Grundexamen inom textil- och modebranschen
Grundexamen inom båtbyggnadsbranschen

LANT- OCH SKOGSBRUK 20

Grundexamen inom hästhus-hållning
Grundexamen i fiskeri
Grundexamen inom lantbruksbranschen
Grundexamen inom skogsbranschen
Grundexamen inom trädgårdsbranschen

HÄLSOVÅRD OCH VÄLFÄRD 21

Grundexamen i tandteknik
Grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning
Grundexamen inom läkemedelsbranschen
Grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen
Grundexamen i instrumentvård

TJÄNSTEBRANSCHEN 22

Grundexamen inom hår- och skönhetsbranschen
Grundexamen i idrott
Grundexamen i logistik
Grundexamen inom turismbranschen
Grundexamen i sjöfart
Grundexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen
Grundexamen inom restaurang- och cateringbranschen
Grundexamen inom säkerhetsbranschen

YRKESEXAMINA OCH SPECIALYRKESEXAMINA 24

DE HUMANISTISKA OCH KONST-NÄRLIGA OMRÅDEN

GRUNDEXAMEN INOM MEDIEBRANSCHEN OCH VISUELL FRAMSTÄLLNING

Den som har avlagt grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning kan arbeta inom offentlig sektor, på företag, åt andra mediasammanslutningar eller -aktörer och som egenföretagare eller självständig yrkesutövare. Hen kan utveckla sitt yrkeskunnande och sina arbetsprestationer och i en föränderlig arbetssituation anamma nya kunskaper och färdigheter. Hen arbetar i olika uppgifter inom mediebranschen och visuell framställning.

- **UTÖVARE AV MEDIETJÄNSTER**
Kompetensområdet för audiovisuell kommunikation
Kompetensområdet för grafisk kommunikation
Kompetensområdet för publikationsproduktion
- **UTÖVARE AV VISUELL FRAMSTÄLLNING**
Kompetensområdet för visuell framställning

"När jag studerade inom mediebranschen deltog jag i ungdomsutbytesprojektet Erasmus+ ACTLAB. Projektets teman var mänskliga rättigheter och hur man kan påverka dem genom fotografi, graffiti och medier."

Sanna-Sofia Svensk har studerat inom mediebranschen vid Gradia. Hon har också tagit studentexamen.

GRUNDEXAMEN I MUSIK

Den som arbetar inom musikbranschen har omfattande, yrkesinriktade basfärdigheter för olika uppgifter inom musikbranschen och för självständigt arbete med framträdanden och andra uppdrag. Arbetsuppgifterna kräver dels musikalisk kompetens, men även att man behärskar arbetsmetoderna och arbetsredskapen och har kännedom om bakgrunden till repertoaren och platsen för uppförandet. Den som arbetar inom musikbranschen måste dessutom ha god samarbetsförmåga, vara en bra organisatör och sträva efter hög kvalitet och estetisk effekt i sitt arbete.

- **MUSIKER**
Kompetensområdet för musik
- **MUSIKTEKNOLOG**
Kompetensområdet för musikteknologi
- **PIANOSTÄMMARE**
Kompetensområdet för pianostämning

GRUNDEXAMEN INOM CIRKUSBRANSCHEN

Den som har avlagt grundexamen inom cirkusbranschen arbetar med att uppträda och som lärare på cirkusskolor och -klubbar. Arbetsplatser finns till exempel inom cirkusar, teatrar och olika ensembler.

- **CIRKUSARTIST**

DE HUMANISTISKA OCH KONST-NÄRLIGA OMRÅDEN

GRUNDEXAMEN INOM KONSTINDUSTRIN

Den som har avlagt grundexamen inom konstindustrin planerar och tillverkar olika produkter med traditionella arbetsmetoder och modern teknik. Hen specialiserar sig på ett yrkesområde, till exempel restaurering, keramik, bokbinderi, stenbranschen, guldsmede, glasbranschen, scenografi, metallbranschen, vapensmede, träbranschen, renovering, sameslöjd, inredning, instrumentbygge, textilbranschen, beklädnad, båtbygge eller tapetsering. Arbetsplatser för artesaner finns till exempel inom konstindustrin, service- och industriföretag och rådgivningsorganisationer.

- **ARTESAN**
Kompetensområdet för handledningsverksamhet inom hantverk
Kompetensområdet för inredningsbranschen
Kompetensområdet för instrumentbygge
Kompetensområdet för metallsmide
Kompetensområdet för produkttillverkning
Kompetensområdet för restaureringsbranschen
Kompetensområdet för sameslöjd
Kompetensområdet för tapetseringsbranschen
Kompetensområdet för träsnickeri
Kompetensområdet för ur- och mikromekanik
Kompetensområdet för ädelmetallbranschen

GRUNDEXAMEN I DANS

Den som har avlagt grundexamen i dans arbetar med att uppträda och som dansinstruktör och koreograf. Arbetsplatser finns till exempel inom dansgrupper, teatrar och företag i underhållningsbranschen.

- **DANSARE**

HANDEL, ADMINISTRATION OCH JURIDIK

GRUNDEXAMEN I AFFÄRSVERKSAMHET

Den som har avlagt examen har färdigheter inom kundorienterad affärsverksamhet, ekonomi, kommunikation och interaktion samt språkkunskaper. Hen arbetar i olika typer av digitala miljöer. Hen har basfärdigheter om företagande och förmåga att utvecklas i chefsuppgifter. Den studerande kan skaffa sig kompetens till exempel inom följande områden: kundtjänst, försäljning och servicedesign; bokföring, löneräkning, fakturering och reskontrahantering och finansiella tjänster samt hantering av kundrelationer. Den som har avlagt examen kan arbeta med till exempel kundtjänst och försäljning, marknadskommunikation, servicedesign, ekonomi samt kontorsuppgifter eller bibliotekstjänster i olika organisationer.

- **MERKONOM**

"Jag utförde alla mina studier på arbetsplatsen i en Cubus-butik. En av mina bästa presenter på 18-årsdagen var att bli erbjuden en fast anställning som klädförsäljare."

Suvi Syrjänen har avlagt grundexamen i affärsverksamhet vid MERCURIA Kauppiäitten Kauppaoppilaitos.

DET NATURVETENSKAPLIGA OMRÅDET

GRUNDEXAMEN I NATUR OCH MILJÖ

I den här branschen fokuseras verksamheten på miljövård och miljösanering samt mångsidigt tillvaratagande av naturen. Utmaningen är att ta tillvara de nya formerna av naturföretagande. Dessa är bland annat naturturism och produktifiering av naturprodukter till livsmedel, dekorationer eller andra användbara syften. Inom natur- och miljöbranschen får man arbeta med miljövård i tät- och glesbygd, naturturism och renskötsel. Den som specialiserar sig på natur- och miljörådgivning kan arbeta för olika organisationer, naturskolor och välfärdsföretag. Det behövs också företagare inom branschen.

- **FRAMSTÄLLARE AV NATURPRODUKTER**
Kompetensområdet för natur
- **MILJÖVÅRDARE**
Kompetensområdet för miljö
- **NATUR- OCH MILJÖRÅDGIVARE**
Kompetensområdet för natur
- **NATURINSTRUKTÖR**
Kompetensområdet för natur
- **RENSKÖTARE**
Kompetensområdet för renskötsel

DATABEHANDLING OCH KOMMUNIKATION (ICT)

GRUNDEXAMEN I INFORMATIONSOCH KOMMUNIKATIONSTEKNIK

Grundexamen i informations- och kommunikationsteknik samt grundexamen i datateknik och datakommunikationsteknik slås ihop till grundexamen i informations- och kommunikationsteknik från och med den 1 augusti 2020. Eventuella kompetensområden och examensbenämningar för den nya grundexamen i information- och kommunikationsteknik fastställs av Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna, som enligt planen ska publiceras i slutet av 2019. Examensgrunderna publiceras i tjänsten eGrunder på adressen [eperusteet.opintopolku.fi/#/sv](https://www.opintopolku.fi/#/sv).

DE TEKNISKA OMRÅDENA

GRUNDEXAMEN INOM BILBRANSCHEN

Verksamhetsmiljön inom bilbranschen är internationell och består av nätverk. Det behövs mångsidig arbetskraft inom branschen. Kundorientering och god service får allt större betydelse i alla typer av uppgifter. Man måste ha allsidig branschkompetens, tekniska färdigheter och god kundservice- och samarbetsförmåga. Utmaningen består i att ständigt hålla sig uppdaterad om ny teknik och använda den samt att återanvända material.

- **BILFÖRSÄLJARE**
Kompetensområdet för bilförsäljning
- **BILLACKERARE**
Kompetensområdet för billackering
- **BILPLÅTSLAGARE**
Kompetensområdet för bilplåtslagning
- **FORDONSMEKANIKER**
Kompetensområdet för bilteknik
- **RESERVDELSFÖRSÄLJARE**
Kompetensområdet för reservdelsförsäljning
- **SMÅMASKINSREPARATÖR**
Kompetensområdet för reparation av motordrivna småmaskiner

"Jag har mekat med bilar sedan barnben och därför var det inget problem att hitta rätt bransch i yrkesinstitut. Det är viktigt att man är intresserad av bilar eftersom tekniken ständigt förändras och man måste hänga med i utvecklingen."

Arttu Kivenmäki har avlagt grundexamen inom bilbranschen vid Sedu och utexaminerats till fordonsmekaniker.

GRUNDEXAMEN INOM LIVSMEDELSBRANSCHEN

Livsmedelsbranschen omfattar mejeri- och livsmedelsindustrin, som i sin tur är indelad i bageri-, kött-, färdigmat-, sötsaks-, kvarn- och bryggeriprodukter. De som arbetar inom branschen måste ha kunskaper om livsmedelsteknologi, primärproduktion och livsmedlens sammansättning. Utöver teknisk yrkesskicklighet krävs förmåga att hela tiden lära sig nya saker, se helheten och arbeta tillsammans med andra. Kraven på arbetet och arbetets ansvarsskyldighet har ökat i och med att livsmedelskontrollen överfördes från myndigheterna till företagens egenkontroll.

- **BAGARE-KONDITOR**
Kompetensområdet för bageribranschen
- **CHARKUTERIST**
Kompetensområdet för köttbranschen
- **LIVSMEDELSTILLVERKARE**
Kompetensområdet för livsmedelsteknologi
- **MEJERIST**
Kompetensområdet för mejeribranschen

GRUNDEXAMEN INOM GRUVBRANSCHEN

Inom branschen arbetar man vid gruvor och anrikningsverk åt olika gruvbolag och underentreprenörer. Arbetsuppgifterna består av brytning, bergförstärkning, upprustningsarbeten, underhåll av utrustning, produktionsdrift och produktionsunderhåll, anrikning samt processautomation. Dagens gruvdrift är effektivt, operatörsstyrt arbete som utnyttjar informationsteknik i hög utsträckning. Arbets säkerheten och miljöfrågorna är viktiga för gruvbolagen.

- **ANRIKNINGSARBETARE**
- **GRUVARBETARE**

GRUNDEXAMEN INOM MASKIN- OCH PRODUKTIONSTEKNIK

Industrin inom maskin- och produktionsteknik har en central ställning i Finlands nationalekonomi och utrikeshandel. Branschen har en hög sysselsättningsgrad och över hälften av produktionen går till export. Till de yrkesmässiga grundfärdigheterna hör att känna till maskiners och apparaters funktion och uppbyggnad, kunna använda arbetsredskap och arbetsmaskiner samt kunna läsa arbetsritningar och kopplingscheman. Inom branschen krävs att man har kunskaper i olika tillverkningsmetoder, behärskar installations-, automations- och monteringsarbeten samt kan använda och underhålla maskiner.

- **MASKINAUTOMATIONSMONTÖR**
Kompetensområdet för installation och automation
- **MASKINMONTÖR**
Kompetensområdet för installation och automation
- **PLAST- OCH GUMMIPRODUKTSTILLVERKARE**
Kompetensområdet för produktionsteknik
- **PLÅTSLAGARE-SVETSARE**
Kompetensområdet för produktionsteknik
- **VERKSTADSMEKANIKER**
Kompetensområdet för produktionsteknik

GRUNDEXAMEN INOM LABORATORIEBRANSCHEN

Inom laboratoriebranschen arbetar man med kvalitetskontroll, uppföljning av produktionsprocesser, produktutveckling och forskning. Labora-

torierna bedriver naturvetenskaplig grundforskning, utvecklar produkter och produktionsmetoder och kontrollerar kvaliteten, renheten och säkerheten för industriprodukter, livsmedel och miljöer. I framtiden kommer utvecklingen av teknik och analyser samt internationaliseringen ställa högre krav på arbetstagarnas yrkeskompetens och språkkunskaper.

■ LABORANT

GRUNDEXAMEN I FLYGPLANSMEKANIK

Examen ger behörighet att utföra service, ändringar och reparationer på luftfarkoster. Branschen och examen är internationella. För att arbeta inom branschen krävs det att man är noggrann, kan följa instruktioner exakt, har goda språkkunskaper och en bred teknisk kompetens. Arbetet består av dagliga granskningar (linjeservice), felreparationer samt byten och reparationer av aggregat. Beroende på certifikat kan arbetet fokusera på konstruktioner, motorer, system och el- och flygelektronikaggregat. Indelningen är densamma för flygplans- och helikopterservice. Efter avlagd grundexamen kan man söka sig till arbetsgivare inom luftfarten.

- **FLYGPLANSMEKANIKER**
Kompetensområdet för flygplansmekanik
- **FLYGTEKNIKMONTÖR**
Kompetensområdet för flygteknik

GRUNDEXAMEN INOM LANTMÄTERIBRANSCHEN

Branschen producerar tillförlitliga och aktuella kartor och numeriska kartdatabaser för samhällets och medborgarnas behov. De som arbetar inom branschen ser också till att uppgifter om fastigheter och annan geografisk information är uppdaterad. Arbetet kräver god informationsteknisk kompetens.

■ KARTLÄGGARE

GRUNDEXAMEN INOM YTBEHANDLINGSBRANSCHEN

Ytbehandling anknyter till byggande samt tillverkning och underhåll av olika produkter. Vid byggande och underhåll av byggnader innebär ytbehandling målning, tapetsering, plattsättning och golvbeläggning samt olika spackel- och rappningsarbeten. Vid produkttillverkning består ytbehandlingen av målning och ytbeläggning av produkter, till exempel med zink, nickel, krom, silver och guld.

- **GOLVLÄGGARE**
Kompetensområdet för golvläggning
- **MÅLARE**
Kompetensområdet för byggnadsmåleri
- **YTBEHANDLARE**
Kompetensområdet för industriell ytbehandling
Kompetensområdet för produktmålning

"Jag upptäckte genast i början av studierna att branschvalet var perfekt för mig. Jag gillar mitt arbete. Jag får göra praktiskt arbete och det färdiga arbetet syns och är konkret."

Reetta Härkönen har avlagt grundexamen inom ytbehandlingsbranschen vid Riveria och har utexaminerats som målare. I dag arbetar Reetta vid renoveringsaffären Laaturkarjala, där hon förutom målningsjobb också utför andra renoveringsarbeten av många olika slag.

GRUNDEXAMEN INOM
PROCESSINDUSTRIN

Den som har avlagt grundexamen inom processindustrin har grundläggande färdigheter att arbeta med drift och underhåll av produktionen i olika branscher inom processindustrin. Hen som har avlagt examen kan använda maskiner och utrustningar för olika produkters tillverknings- och förpackningsprocesser enligt säkerhetsföreskrifterna. Dessutom kan hen använda automatiseringssystem för processledning och följa upp funktionen hos de anordningar som används i processer och på fältet; övervaka, leda och reglera processer inom sitt arbetsområde och utföra driftunderhåll.

- GJUTPRODUKTILLVERKARE
Kompetensområdet för gjutningsteknik
- PROCESSKÖTARE
Kompetensområdet för bioteknik
Kompetensområdet för kemisk industri
Kompetensområdet för metallförädling
Kompetensområdet för pappersindustri

GRUNDEXAMEN INOM TRÄINDUSTRIN

Den som har avlagt grundexamen inom träindustrin kan använda och göra ritningar som är vanliga inom träindustrin och använda branschens maskiner och utrustning, arbetsmetoder, material och tillbehör. Hen kan utföra arbetsuppgifterna inom träindustrin säkert och ekonomiskt. Beroende på sin inriktning kan hen arbeta med tillverkning av träkonstruktionsdelar (som CLT-skivor; timmerkonstruktioner; snickeriprodukter eller möbler av träskivor) eller med tillverkning eller vidareförädling inom sågindustrin eller träskiveindustrin (till exempel med tillverkning av faner eller spånskivor).

- INDUSTRITRÄBYGGARE
Kompetensområdet för träbyggnadsindustrin
- SKIVPROCESSKÖTARE
Kompetensområdet för träskiveindustrin
- SNICKARE
Kompetensområdet för snickeriindustrin
- SÅGPROCESSKÖTARE
Kompetensområdet för sågindustrin

GRUNDEXAMEN INOM BYGGNADSBRANSCHEN

Den som har avlagt grundexamen inom byggnadsbranschen arbetar med nybyggen och underhåll av bostäder, arbets- och fritidslokaler och -byggnader; trafiknät, olika miljökonstruktioner; vattenförsörjningsnätet och energiförsörjningsnätet. Verksamheten har traditionellt sett utförts i hemlandet, men numera utgör den internationella verksamheten en allt större andel. Dagens byggare måste ha färdigheter att arbeta med renoveringar.

- HUSBYGGARE
Kompetensområdet för husbyggnad
- SCHAKTARE
Kompetensområdet för markanläggning
- SCHAKTNINGSMASKINFÖRARE
Kompetensområdet för schaktningsmaskintransport
- STENMONTÖR
Kompetensområdet för stenbranschen

GRUNDEXAMEN INOM
EL- OCH AUTOMATIONSBRANSCHEN

Yrkeskunniga inom elbranschen arbetar med produktion, distribuering och överföring av elektricitet, elektrifiering, elinstallationer; reparation och service samt automation och underhåll. De som arbetar inom el- och automationsbranschen installerar och underhåller el- och automationsystem eller eldistributionsnät i fastigheter och anläggningar.

- AUTOMATIONSMONTÖR
- ELMONTÖR

"Via mina yrkesinriktade studier vid läroanstalten arbetade jag bland annat fyra månader med elunderhåll på Kemira. Jag har också deltagit i tävlingar i yrkeskicklighet, vilket jag tycker ger den bästa praktiska erfarenheten inför framtiden. Vid sidan av studierna arbetar jag som yngre el- och automationsplanerare på Profil-Bau Industrial."

Samu Lahti avlade grundexamen i maskin- och produktionsteknik vid Sataedu och utexaminerades till automationsmontör. Samu fortsatte sina studier vid yrkeshögskolan, där han nu studerar till ingenjör i el- och automationsteknologi.

GRUNDEXAMEN INOM HUSTEKNIK

Den som har avlagt grundexamen inom husteknik arbetar med nybyggen och renoveringar åt VVS-företag. De installerar till exempel vattenledningar; ackumulatörer; tvättställ; toalettstolar; vattenkranar; avloppsrör; värmeledningar; värmepannor; oljebrännare och ventilationsanläggningar. Arbetsplatser finns även inom fastighetsservice och byggindustrin (till exempel elementindustrin) och vid kommunernas vatten-, avlopps- och energiverk.

- BYGGNADSPÅSLAGARE
Kompetensområdet för isolering och montering av byggnadsplåt
- KYLMONTÖR
Kompetensområdet för kylmontering
- RÖRMONTÖR
Kompetensområdet för rörmontering
- TEKNISK ISOLERARE
Kompetensområdet för isolering och montering av byggnadsplåt
- VENTILATIONSMONTÖR
Kompetensområdet för ventilationsmontering
- VÄRMEELEMENTSMONTÖR
Kompetensområdet för rörmontering

GRUNDEXAMEN I
TEKNISK PLANERING

Planeringsassistenten arbetar med att modellera teknisk planering, kombinera och flytta produktmodeller; framställa och uppdatera ritningar och dokument; utarbeta planeringsrelaterade publikationer samt marknadsföra och göra reklam för produkter. Arbetet består också av kundservice och underhåll av anordningar och program. Arbetet kräver förmåga att samarbeta, se helhetsperspektivet, ta ansvar och arbeta självständigt, visualisera, planera och organisera samt arbeta konsekvent och långsiktigt.

- PLANERINGSASSISTENT

GRUNDEXAMEN INOM TEXTIL- OCH MODEBRANSCHEN

En person med grundexamen inom textil- och modebranschen kan arbeta med textilier, kläder, accessoarer eller skor i mindre företag, industrier, affärer, kostymateljéer, tvätterier, uthyrningsföretag eller andra serviceinriktade företag. Beroende på inriktning kan personen arbeta med tillverkning, försäljning, marknadsföring eller underhåll. Personen arbetar kvalitets- och kostnadsmedvetet enligt hållbarhetsprincipen, kan behärska olika material och tillverkningstekniker och använda lämpliga maskiner, anordningar och arbetsredskap. Personen har kunskaper om mode och design samt trender och formhantering.

- MODEASSISTENT
- MODIST
- MÅTTBESTÄLLNINGSSÖMMERSKA
- SKOMAKARE
- SKRÄDDARE
- SÖMMERSKA
- TEXTILVÅRDARE
- TILLVERKARE AV DESIGNTEXTILIER
- TILLVERKARE AV INREDNINGSTEXTILIER
- TILLVERKARE AV TEXTILIER

"I beklädnadsbranschen får man hela tiden fantastiska utmaningar, vilket framgick redan under studierna. En gång när vi gjorde ett kundarbete, fick vi hundra slipsar som vi designade till en festklänning. Till mina bravurnummer hör också min tolkning av en aftonklänning designad av Teemu Muurmäki. Klänningen kunde ses på slottsbalen"

Melissa Dahlman studerar för yrkesexamen för skräddare vid Gradia. Tidigare har hon utexaminerats från två grundexamen inom textil- och modebranschen och både till klädsömmare och -skräddare. Melissa har också gått gymnasiet och avlagt studentexamen.

GRUNDEXAMEN INOM BÅTBYGGNADSBRANSCHEN

Arbetet som båtbyggare är brett då samma person kan få bygga i kompositplast, göra snickerier, montera maskiner och utrustning, göra VVS-installationer och svagströmsinstallationer och dessutom planera allt detta arbete och båtens egenskaper. Den som har avlagt grundexamen i båtbyggnad bygger båtar och båtdelar av kompositplast, trä och metall samt monterar och underhåller olika apparater och motorer som används i båtar. Arbetsplatser finns vid båtvarv och båtverkstäder.

- BÅTBYGGARE

GRUNDEXAMEN INOM HÄSTHUSHÅLLNING

Numera består hästkötarens arbete inte bara av hästskötsel, utan i allt större utsträckning också av kundservice. Ridinstruktörerna är ofta ansvariga för organiseringen av stallverksamheten och hästskötseln och för stallarbetet. Inom branschen kan man specialisera sig på att sko hästar, tillverka och underhålla utrustning, erbjuda olika hästtjänster eller föda upp hästar. Hästkötare tar hand om hästar till exempel på stall för rid- eller travhästar. Ridinstruktörer hjälper ridlärare på ridskolor och är ofta företagare.

- HÄSTSKÖTARE
- RIDINSTRUKTÖR

GRUNDEXAMEN I FISKERI

Branschens verksamhetssektorer är fiske, fiskodling, fiskförädling, marknadsföring och försäljning av fiskprodukter samt fisketurism. Skötsel av fiskevatten samt försäljning av fiskeredskap och fisketillbehör ingår också i branschen.

- FISKARE
- FISKEINSTRUKTÖR
- FISKFÖRÄDLARE
- FISKODLARE

GRUNDEXAMEN INOM LANTBRUKSBRANSCHEN

Lantbruk innebär produktion och förädling av råvaror från naturen. Inom branschen bedriver man växt- och husdjursproduktion, landsbygdsturism, maskinentreprenad, vidareförädling av lantbruksprodukter och miljövärd samt ger service åt fritidsbosatta. Även pälsnäring och fodertillverkning tillhör branschen. Yrkena består av landsbygdsföretagare, lantbrukare, avlösare, säljare av lantbrukstillbehör, landsbygdsturismföretagare, djurskötare och vidareförädlare av lantbruksprodukter. Även pälsdjursuppfödningen erbjuder arbete åt sakkunniga inom branschen. Ett växande delområde är maskinentreprenad och underentreprenad.

- DJURSKÖTARE
Kompetensområdet för djurskötsel
- LANDSBYGDSFÖRETAGARE
Kompetensområdet för lantbruk
Kompetensområdet för lantbruksteknologi
- PÄLSDJURSUPPFÖDARE
Kompetensområdet för pälsdjursuppfödning

GRUNDEXAMEN INOM SKOGSBRANSCHEN

De centrala funktionerna inom skogsbranschen är skogsvård, virkesinköp, mångbruk och skogsskydd. Behovet av förare som kör skogsmaskiner och virkesbilar förväntas öka de närmaste åren. På många ställen är det även brist på skogsarbetare. Skogsserviceproducenter kan också arbeta med naturturism och driva eget företag.

- **PRODUCENT AV SKOGSENERGI**
Kompetensområdet för produktion av skogsenergi
- **SKOGSARBETARE-SKOGSSERVICEPRODUCENT**
Kompetensområdet för skogsbruk
- **SKOGSMASKINSFÖRARE**
Kompetensområdet för körning av skogsmaskiner
- **SKOGSMASKINSMONTÖR**
Kompetensområdet för montering av skogsmaskiner

GRUNDEXAMEN INOM TRÄDGÅRDSBRANSCHEN

Den som har avlagt grundexamen inom trädgårdsbranschen har en bred grundläggande kompetens inom trädgårdsbranschen och djupare kunskaper i blomster- och trädgårdshandel, trädgårdsproduktion eller grönssektorn. En trädgårdsmästare som avlagt examen inom kompetensområdet trädgårdsproduktion kan arbeta med att odla trädgårdsprodukter till kunderna. En trädgårdsmästare som avlagt examen inom kompetensområdet för grönssektorn kan skapa och underhålla säkra och trivsamma miljöer. En trädgårdsmästare som avlagt grundexamen inom trädgårdsbranschen kan arbeta med att sälja produkter och tjänster i en blomster- eller trädgårdshandel, odla inom trädgårdsproduktion eller anlägga och sköta grönområden.

- **TRÄDGÅRDSMÄSTARE**
Kompetensområdet för blomster- och trädgårdshandel
Kompetensområdet för grönssektorn
Kompetensområdet för trädgårdsproduktion

"Efter grundskolan studerade jag inredning, och för att bredda min kompetens ville jag också ta en grundexamen inom trädgårdsbranschen. Det var lätt att komma in i arbetslivet. Jag började med att blanda färg i en järnhandel, nu arbetar jag hos Piha som specialiserar sig på att anlägga grönområden."

Ulla Rautanen har en grundexamen inom trädgårdsbranschen (kompetensområdet för grönssektorn) från Omnia.

"Blommor är min passion. Floristen får använda många olika material i sitt arbete, till exempel kransstommar, korkgranulat, marktäckningsduk, glastrattar, målarfärg, färgad silvertjej och buntband. Jag skapar brudbuketter, bordsdekorationer, land art-installationer, blomster- och hårsmycken och arrangemang."

Josefiina Kivero har avlagt grundexamen inom trädgårdsbranschen (kompetensområdet för blomster- och trädgårdshandel), yrkesexamen för florist och specialyrkesexamen för floristmästare.

GRUNDEXAMEN I TANDTEKNIK

En tandlaborant som avlagt grundexamen i tandteknik kan arbeta inom privat eller offentlig sektor eller som företagare enligt bestämmelserna som omfattar branschen. Personen kan med tanke på fysik- och kemilagarna och arbetssäkerheten välja rätt material, redskap och utrustning och använda dem på ett säkert sätt.

En tandlaborant som avlagt examensdelen för tandteknisk modellering kan tillverka gipsmodeller, skedar och schabloner enligt beställningarna. Den som har avlagt examensdelarna som rör bettjustering kan tillverka utrustning som justerar bettet, till exempel bettskenor, och kan ersätta tänder med proteser.

- **TANDLABORANT**

GRUNDEXAMEN I PEDAGOGISK VERKSAMHET OCH HANDLEDNING

Den som har avlagt grundexamen i pedagogisk verksamhet och handledning har den mångsidiga kompetens som behövs inom handledning, fostran och kommunikation. Arbetet kräver god kommunikations- och interaktionsförmåga och förmågan att beakta personers olika bakgrund, ålder och behov av handledning och stöd. Barnledare arbetar inom småbarnspedagogiken och ansvarar för barnens övergripande välbefinnande. Ledare för ungdomar och gemenskaper arbetar med att instruera, handleda och stödja personer i olika åldrar. Arbetet inriktas främst på ökad delaktighet, medborgarverksamhet och mångkulturell verksamhet. Handledare i kommunikation och teckenspråk arbetar med handledning, pedagogisk verksamhet och assisterande uppgifter bland teckenspråkiga och personer med hörsel- och synnedsättning eller språkstörningar och talnedsättning.

- **BARNLEDARE**
Kompetensområdet för småbarnspedagogik och familjeverksamhet
- **HANDLEDARE I KOMMUNIKATION OCH TECKENSPRÅK**
Kompetensområdet för handledning i kommunikation och teckenspråk
- **LEDARE FÖR UNGDOMAR OCH GEMENSKAPER**
Kompetensområdet för handledning av ungdomar och gemenskaper

GRUNDEXAMEN INOM LÄKEMEDELSBRANSCHEN

Den som har avlagt grundexamen inom läkemedelsbranschen blir läkemedelstekniker. Personen är kvalificerad att till exempel arbeta med logistiska uppgifter samt kontors- och IT-uppgifter inom läkemedelsförsörjning, recepthantering och som assistent vid hantering och tillverkning av läkemedel inom farmaceutisk övervakning. Den som har avlagt grundexamen kan arbeta som assistent vid kliniska undersökningar eller arbeta med läkemedelstillverkning, läkemedelsmarknadsföring och -information eller olika lageruppgifter inom läkemedelsförsörjning.

- **LÄKEMEDELSTEKNIKER**
Kompetensområdet för apoteksbranschen
Kompetensområdet för läkemedelsbranschen

GRUNDEXAMEN INOM SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSBRANSCHEN

Den som har avlagt grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen har grundläggande färdigheter för olika uppgifter inom yrkesområdet och specialkompetens samt den yrkesskicklighet som krävs i arbetslivet inom minst ett av delområdena som rör verksamhetshelheten för arbetslivet. Personen kan arbeta med vård och omsorg inom äldreomsorgen, funktionshindersservicen, mentalhälsoarbete och missbrukarvården, hemvården, småbarnspedagogiken, barnskyddet, barnfamiljer och med olika arbetsuppgifter inom social- och hälsovårdens öppenvård och institutionsvård.

- **AKUTVÅRDARE PÅ GRUNDNIVÅ**
Kompetensområdet för akutvård på grundnivå
- **NÄRVÅRDARE**
Kompetensområdet för arbete med personer med funktionsnedsättning
Kompetensområdet för fotvård
Kompetensområdet för mentalhälsoarbete och missbrukarvård
Kompetensområdet för munhälsovård
Kompetensområdet för pedagogisk verksamhet och vård av barn och unga
Kompetensområdet för sjukvård och omsorg
Kompetensområdet för vård och rehabilitering av äldre

"För närvarande arbetar jag som närvårdare på kardiologiska baddavdelningen vid HUCS. Jag hoppas att jag kan fortsätta med studierna och bli antingen förstavårdare eller specialist i anesthesiologi."

Aino Takala har en grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen och har utexaminerats till närvårdare från Stadin ammattiopisto. Dessutom har hon tagit studentexamen.

GRUNDEXAMEN I INSTRUMENTVÅRD

Den som har avlagt grundexamen i instrumentvård känner till grunderna i företagsverksamheten och kan genom sitt arbete öka lönsamheten för verksamheten på sin arbetsplats. Oavsett arbetsmiljön är ett aseptiskt arbetssätt, god hygienpraxis och förebyggande av infektioner med olika metoder centrala delar i instrumentvårdarens kompetens. Arbetet med instrumentvård består av att kontrollera, rengöra, desinfektera, sterilisera, förpacka, förvara, lagrhålla och transportera instrument. Instrumentvårdaren kan arbeta inom social- och hälsovården, till exempel på instrumentvårdscentraler, operations- och anestesivårdavdelningar, endoskopiheter, laboratorium, intensivvårds-, dialys- och förlossningsavdelningar, polikliniker, läkemedelsförsörjningen eller mun- och tandvårdsheter.

- **INSTRUMENTVÅRDARE**

GRUNDEXAMEN INOM HÅR- OCH SKÖNHETSBRANSCHEN

Den som har avlagt grundexamen inom hår- och skönhetsbranschen har den yrkesskicklighet som krävs för att ge kundservice och sälja produkter och tjänster inom hår- och skönhetsbranschen. Kosmetikrådgivare kan ge kunder handledning och råd om hud- och hårvård samt om användningen av produkter. Kosmetologer ger ansiktsbehandlingar samt fot- och handvård och ger kunderna råd om hur de själva vårdar sin hud och använder produkter. Frisörer och barberare har tillräcklig yrkesskicklighet för att klippa kundernas hår med de tekniker som används i frisörarbete och för att göra frisyrier med olika tekniker. Barberare kan klippa hår med barberarteknikerna och göra frisyrier och skäggbehandlingar.

- **BARBERARE**
Kompetensområdet för barberarbete
- **FRISÖR**
Kompetensområdet för frisörarbete
- **KOSMETIKRÅDGIVARE**
Kompetensområdet för skönhetsvård och produktrådgivning
- **KOSMETOLOG**
Kompetensområdet för hudvård

GRUNDEXAMEN I IDROTT

Den som avlagt grundexamen i idrott leder idrottsverksamhet för grupper i olika åldrar, gör upp personliga träningsprogram som främjar den fysiska funktionsförmågan och hälsan samt planerar och leder idrottsprojekt. Idrottsledaren främjar människans välbefinnande, hälsa, funktions- och arbetsförmåga på ett övergripande sätt och hjälper människor att hitta en fysiskt aktiv och hälsofrämjande livsstil.

- **IDROTTSLEDARE**
Kompetensområdet för hälsofrämjande idrottsrådgivning
Kompetensområdet för träning och föreningsverksamhet
Kompetensområdet för serviceproduktion inom idrott

GRUNDEXAMEN I LOGISTIK

I detta sammanhang omfattar logistikbranschen biltransporter, lagerhållning och logistiktjänster på flygplatser. De som arbetar inom logistikbranschen transporterar människor, varor och fordon effektivt och säkert och ger bästa möjliga kundservice. De som arbetar inom lagerbranschen hanterar och flyttar olika typer av varor till lagren och därifrån till konsumenterna. I verksamheter som tillhandahåller flygplatsservice sköter man flygplatsens byggnader och flygfältet och hanterar fraktgods.

- **BUSSCHAUFFÖR**
Kompetensområdet för transportservice
- **CHAUFFÖR**
Kompetensområdet för transportservice
- **FLYGPLATSARBETARE**
Kompetensområdet för flygplatsservice
- **KOMBINATIONSFORDONSFÖRARE**
Kompetensområdet för transportservice
- **LAGERFÖRVALTARE**
Kompetensområdet för lagerservice

GRUNDEXAMEN INOM TURISM- BRANSCHEN

Den som arbetar inom turismbranschen säljer transport-, inkvarterings-, kost- och programtjänster som turister behöver och ger dem handledning samt ordnar programtjänster och andra tjänster i turistföretag.

- **PRODUCENT AV TURISMSERVICE**
Kompetensområdet för inkvarteringstjänster
- **RECEPTIONIST**
Kompetensområdet för inkvarteringstjänster
- **RESEEXPERT**
Kompetensområdet för försäljning av resetjänster

GRUNDEXAMEN I SJÖFART

Sjötrafiken mellan Finland och övriga världen är livlig. Mycket person- och godstrafik sker med båt. Till fartygsbesättningens uppgifter hör att övervaka lastning och lossning, navigera under färd, sköta maskindriften, upprätthålla sjö- och fartygssäkerheten samt sköta service och underhåll.

- **FARTYGSELEKTRIKER**
Kompetensområdet för eldrift
- **REPARATÖR**
Kompetensområdet för däcks- och maskinreparationer
- **VAKTHAVANDE MASKINMÄSTARE**
Kompetensområdet för maskinbefäl
- **VAKTHAVANDE STYRMAN**
Kompetensområdet för däcksbefäl

GRUNDEXAMEN INOM RENGÖRINGS- OCH FASTIGHETSSERVICEBRANSCHEN

De som har avlagt grundexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen kan arbeta i ett kundobjekt med uppgifter inom fastighets- och rengöringsservicebranschen och i kundservicesituationer i enlighet med ett serviceavtal som ingåtts med kundobjektet. De kan inrikta sin yrkeskompetens på fastighetsskötsel, hemarbetservice eller lokalvård enligt sitt kompetensområde. Kundobjekten kan bestå av hotell- och inkvarteringslokaler; köpcentrum och butikslokaler; transportmedel, läroanstalter och daghem, socialvårdsinrättningar; hälso- och sjukvårdsinrättningar; industrianläggningar; hälso- och sjukvårdslokaler eller simbassängs- och spalokaler.

- **FASTIGHETSSKÖTARE**
Kompetensområdet för fastighetsskötsel
- **HEMVÅRDARE**
Kompetensområdet för hemarbetservice
- **LOKALVÅRDARE**
Kompetensområdet för lokalvård

GRUNDEXAMEN INOM RESTAURANG- OCH CATERINGBRANSCHEN

Den som har avlagt grundexamen inom restaurang- och cateringbranschen arbetar med matlagning, servering, kundservice samt med planering, framställning och försäljning i hotellreceptioner. Arbetsplatser finns till exempel på hotell, inkvarteringsföretag, restauranger, cateringföretag, storkök, kaféer, servicestationer, snabbmats-, festservice- eller turistföretag samt frakt- och passagerarfartyg.

- **KOCK**
Kompetensområdet för matservice
- **SERVITÖR**
Kompetensområdet för kundservice

Yrkesinriktade utbildningen gav mig möjligheter som jag inte ens hade kunnat drömma om efter grundskolan! Jag har bland annat studerat på arbetsplatsen i Oslo. När jag stod och förberedde lunchbufféer kunde jag inte föreställa mig att jag någon gång skulle servera på en restaurang med tre Michelinstjärnor. Jobbet och studierna måste vara så meningsfulla att det är roligt att gå dit.

Suvi Minkkinen har en grundexamen inom restaurang- och cateringbranschen från Gradia och har utexaminerats till servitris. Hon har också tagit studentexamen.

"Jag fattade tycke för matlagning i högsta-diet tack vare köksan. Jag började laga mat hemma också och bestämde mig för att söka till kocklinjen vid Perho i den gemensamma ansökan. Matlagning är på sätt och vis en konst. Det är roligt att äta mat som ser apptilig ut och både smakar och doftar gott."

Kaisa Heimala har en grundexamen inom restaurang- och cateringbranschen från Perho Liiketalousopisto och har utexaminerats till kock.

GRUNDEXAMEN INOM SÄKERHETS- BRANSCHEN

Det allt mer komplexa samhället och skadliga miljöfaktorer ökar behovet av mångsidig service inom säkerhetsbranschen. Den privata säkerhetsbranschen omfattar bevakning, privatdetektivverksamhet, säkerhetsverksamhet på entreprenad, strukturell säkerhet, lässmedsservice och tekniska övervakningssystem, säkerhetskonsultering, informationssäkerhet och relaterad utbildning. Examen ger grundläggande färdigheter för arbete med olika uppgifter inom säkerhetsbranschen.

- **SÄKERHETSVAKT**

Yrkesexamina och specialyrkesexamina

Med en yrkes- eller specialyrkesexamen kan du fördjupa dina kunskaper eller bevisa dina färdigheter. Examina riktar till personer som redan arbetar.

YRKESEXAMINA

1. Yrkesexamen i affärsverksamhet
2. Yrkesexamen i arbete som teamledare
3. Yrkesexamen inom bageribranschen
4. Yrkesexamen inom branschen för byggnadsprodukter
5. Yrkesexamen inom båtbyggnadsbranschen
6. Yrkesexamen i datateknik och datakommunikationsteknik
7. Yrkesexamen i djurskötsel
8. Yrkesexamen inom dykbranschen
9. Yrkesexamen inom el- och automationsbranschen
10. Yrkesexamen inom energibranschen
11. Yrkesexamen i fastighetsförvaltning
12. Yrkesexamen i fiskeri
13. Yrkesexamen i flygplansmekanik
14. Yrkesexamen i flygplatsservice
15. Yrkesexamen inom fordonsbranschen
16. Yrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik
17. Yrkesexamen för företagare
18. Yrkesexamen i församlings- och begravningservice
19. Yrkesexamen inom gruvbranschen
20. Yrkesexamen i guideservice
21. Yrkesexamen inom husbyggnadsbranschen
22. Yrkesexamen i husteknik
23. Yrkesexamen inom hälsovårdsbranschen
24. Yrkesexamen inom hästhus hållning
25. Yrkesexamen i idrott och träning
26. Yrkesexamen i informations- och bibliotekstjänst
27. Yrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik
28. Yrkesexamen inom konstindustrin
29. Yrkesexamen i kontakttolkning
30. Yrkesexamen i kundservice på restaurang
31. Yrkesexamen inom laboratorie- och mättningsbranschen
32. Yrkesexamen inom lantbruksbranschen
33. Yrkesexamen inom lantmäteribranschen
34. Yrkesexamen i lasthantering
35. Yrkesexamen i livsmedelsförädling
36. Yrkesexamen inom livsmedelsindustrin
37. Yrkesexamen inom markanläggningsbranschen
38. Yrkesexamen i maskinmontering och underhåll
39. Yrkesexamen i massage
40. Yrkesexamen i matservice
41. Yrkesexamen inom mediebranschen
42. Yrkesexamen i mentalhälsoarbete och missbrukarvård
43. Yrkesexamen inom miljöbranschen
44. Yrkesexamen i musikproduktion
45. Yrkesexamen inom naturbranschen
46. Yrkesexamen i omsorgsarbete för utvecklingsstörda
47. Yrkesexamen i pedagogisk verksamhet och handledning
48. Yrkesexamen inom processindustrin
49. Yrkesexamen i produktionsteknik
50. Yrkesexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen
51. Yrkesexamen inom renhushållning
52. Yrkesexamen för sameslöjds gesäll
53. Yrkesexamen i servicelogistik
54. Yrkesexamen i sjöfart
55. Yrkesexamen inom skogsbranschen
56. Yrkesexamen i skötsel av idrottsanläggningar
57. Yrkesexamen inom stenbranschen
58. Yrkesexamen inom säkerhetsbranschen
59. Yrkesexamen inom textil- och modebranschen
60. Yrkesexamen inom transportbranschen
61. Yrkesexamen inom trädgårdsbranschen
62. Yrkesexamen inom träindustrin
63. Yrkesexamen inom tullbranschen
64. Yrkesexamen i turismservice
65. Yrkesexamen inom ytbehandlingsbranschen

SPECIALYRKESEXAMINA

1. Specialyrkesexamen i affärsverksamhet
2. Specialyrkesexamen i arbetsledning inom byggnadsbranschen
3. Specialyrkesexamen i arbetsledning inom industrin
4. Specialyrkesexamen inom bageribranschen
5. Specialyrkesexamen inom båtbyggnadsbranschen
6. Specialyrkesexamen i chefskap inom inkvarterings- och kosthållsbranschen
7. Specialyrkesexamen i datateknik och datakommunikationsteknik
8. Specialyrkesexamen i djurskötsel
9. Specialyrkesexamen inom el- och automationsbranschen
10. Specialyrkesexamen inom energibranschen
11. Specialyrkesexamen för fartygselmästare
12. Specialyrkesexamen i fastighetsförvaltning
13. Specialyrkesexamen i fiskeri
14. Specialyrkesexamen i flygplansmekanik
15. Specialyrkesexamen inom fordonsbranschen
16. Specialyrkesexamen i föreställnings- och teaterteknik
17. Specialyrkesexamen för företagsrådgivare
18. Specialyrkesexamen inom husbyggnadsbranschen
19. Specialyrkesexamen i husteknik
20. Specialyrkesexamen inom hår- och skönhetsbranschen
21. Specialyrkesexamen inom hästhus hållning
22. Specialyrkesexamen i immobilisationsvård
23. Specialyrkesexamen i informations- och kommunikationsteknik
24. Specialyrkesexamen inom konstindustrin
25. Specialyrkesexamen inom lantbruksbranschen
26. Specialyrkesexamen i ledarskap och företagsledning
27. Specialyrkesexamen inom livsmedelsbranschen
28. Specialyrkesexamen inom markanläggningsbranschen
29. Specialyrkesexamen i maskinmontering och underhåll
30. Specialyrkesexamen i massage
31. Specialyrkesexamen inom mediebranschen
32. Specialyrkesexamen inom mentalhälsoarbete och missbrukarvård
33. Specialyrkesexamen inom miljöbranschen
34. Specialyrkesexamen inom naturbranschen
35. Specialyrkesexamen i pedagogisk verksamhet och handledning
36. Specialyrkesexamen inom processindustrin
37. Specialyrkesexamen i produktionsteknik
38. Specialyrkesexamen i produktutvecklingsarbete
39. Specialyrkesexamen i rehabiliterings-, stöd- och handledningstjänster
40. Specialyrkesexamen inom rengörings- och fastighetsservicebranschen
41. Specialyrkesexamen i rättstolkning
42. Specialyrkesexamen för sameslöjds mestare
43. Specialyrkesexamen i servicelogistik
44. Specialyrkesexamen inom skogsbranschen
45. Specialyrkesexamen i skötsel av idrottsanläggningar
46. Specialyrkesexamen för säkerhetsvakt
47. Specialyrkesexamen inom textil- och modebranschen
48. Specialyrkesexamen i tjänster för specialkost
49. Specialyrkesexamen i tolkning för talskadade
50. Specialyrkesexamen för trafikklärare
51. Specialyrkesexamen inom trädgårdsbranschen
52. Specialyrkesexamen inom träindustrin
53. Specialyrkesexamen i träning
54. Specialyrkesexamen i utveckling av landsbygden
55. Specialyrkesexamen inom ytbehandlingsbranschen
56. Specialyrkesexamen i äldreomsorg

Hur kan jag uppdatera mina kunskaper i vuxen ålder?

Allt fler vuxna vill uppdatera sina yrkeskunskaper eller studera till ett helt nytt yrke. Kärnan i vuxenstudierna är en personlig utvecklingsplan för kunnandet, PUK, som hjälper att planera den individuella studievägen.

Yrkesexamina indelas i grund-, yrkes- och specialyrkesexamina. Yrkesexamina innebär ett omfattande utbud av yrkeskunskaper och den studerande kan själv välja vilken av de över 160 examina

som passar honom eller henne själv bäst. Vuxenstuderande kan skaffa sig kunnande på många sätt även i läroavtalsutbildningen eller genom att studera med utbildningsavtal.

ATT SÖKA TILL EN UTBILDNING

Vuxenstuderande söker till en utbildning via en kontinuerlig ansökan och läroanstalterna fastställer

urvalsgrunderna för utbildningen, ansökningstiderna och ansökningsförfarandet. Man kan kontakta utbildningsarrangören direkt för att få närmare information om hur man söker till utbildningen.

ATT PLANERA STUDIERNÄ

Tillsammans med en representant för utbildningsarrangören funderar man på vilken studieform som skulle passa den studerande bäst. I början av studierna utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet, det vill säga PUK, för varje studerande. I planen beaktas kunskaper och färdigheter som den studerande har fått genom tidigare utbildning, arbetserfarenhet eller hobbyer.

Representanten för utbildningsarrangören utreder och identifierar de kunskaper den studerande har från tidigare och erkänner de delar som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller kompetensmålen i grunderna för examen eller utbildningen.

ATT AVLÄGGA EN DEL AV EN EXAMEN

Om en vuxenstuderande vill avlägga endast en del av en examen är ansökningsförfarandet detsamma som för dem som strävar efter att avlägga hela examen. Numera finns det också ett mångsidigt utbud av valfria examensdelar som kan avläggas flexibelt. Eftersom ansökan är kontinuerlig finns det möjlighet att uppdatera sina yrkeskunskaper året om.

LÄROAVTAL

Personer som studerar på läroavtal är anställda av en arbetsgivare och den studerande får lön enligt kollektivavtalet. Den studerande ska i genomsnitt ha minst 25 arbetstimmar i veckan. Ett läroavtal kan ingås så att det gäller en hel examen eller endast en del av en examen. Den studerande söker i regel själv sin läroavtalsplats.

UTBILDNINGSAVTAL

I en utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal inhämtar den studerande kunskaper på en arbetsplats genom att utföra praktiska arbetsuppgifter. Ett utbildningsavtal skiljer sig från ett läroavtal genom att den studerande inte är anställd av arbetsgivaren. Därmed får den studerande heller inte lön för arbetet och omfattas av utbildningsmyndighetens olycksfallsförsäkring. I utbildningsavtalet avtalas om att en enskild del av en examen eller en mindre helhet ska avläggas.

En ny bana via yrkesinriktade studier

Man kan också uppdatera sin yrkeskompetens eller studera till ett nytt yrke som vuxen. De yrkesinriktade studierna kan anpassas till studerandens livssituation.

TEXT Juho Heikinen BILDER De intervjuades

VELI-PEKKA JÄRVINEN
49, blivande närvårdare

VEM ÄR DU?

– Jag är en före detta verkstadsmekaniker från Birkala.

VAD STUDERAR DU?

– Jag studerar till närvårdare genom läroavtalsutbildning vid Tammerfors vuxenutbildningscentral. Jag specialiserar mig på mentalvårds- och missbrukarbete. Jag inledde mina studier i mars 2017 efter att jag fått en plats på Tampereen kuntoutumiskeskus, A-klinikka Oy. Vid årsskiftet flyttade jag till Maivita Oy i Lammi där jag kan sätta mig in i användningen av Minnesota-metoden inom missbrukarbete.

VARFÖR BESLÖT DU DIG FÖR ATT BYTA BRANSCH?

– Jag hade haft ett branschbyte i tankarna i flera år då livscykel ledde till att jag sökte en djupare mening i livet. Brådska och pengar är inte längre de viktigaste sakerna i mitt liv, utan istället föddes tanken om att dela med sig av det goda.

VAD ÄR DET MEST INTRESSANTA I DIN BRANSCH?

– Det är intressant och fint när man får bevittna hur en människas liv förändras och hans dolda potential kommer fram. Jag har också själv upplevt omvälvningar i mitt liv.

STUDIERN OCH DET ÖVRIGA LIVET?

– Att kombinera arbetslivet, studierna och allt annat har kommit med en del utmaningar; i synnerhet då min läroavtalsplats ligger 100 kilometer hemifrån. Min entusiasm har ändå hjälpt mig att orka. Snart kommer jag också att inleda studier i kortterapi vid Helsingin psykoterapiinstituutti.

MARIA KORHONEN
30, blivande VVS-montör

VEM ÄR DU?

– En bestämd, chosefri och glad kvinna från Kuopio.

VAD STUDERAR DU?

– Jag studerar till VVS-montör på linjen för husteknik vid Savolax yrkesinstitut i Siilinjärvi. Jag planerar att ta min examen senast nästa vår. Resten av mina studier kommer jag att avlägga genom läroavtal inom ett VVS-företag i Kuopio.

VARFÖR BESLÖT DU DIG FÖR ATT BYTA BRANSCH?

– Tidigare arbetade jag inom handel i drygt tio år, och jag arbetade också som modell. Jag har alltid njutit av att jobba med människor och av varierande arbetsuppgifter; men handeln kändes inte längre som min grej.

VAD ÄR DET MEST INTRESSANTA I DIN BRANSCH?

– Inom husteknikbranschen finns det många olika slags jobb och möjligheter att vidareutbilda sig. Arbetets fysiska sida och möjligheten att arbeta med händerna gör det ännu intressantare för mig. Genom min positiva attityd och min kompetens har jag förtjänat min plats i den här mansdominerade branschen. Jag vill uppmuntra alla som planerar att byta bransch att följa sina drömmar oberoende av fördomar.

STUDIERN OCH DET ÖVRIGA LIVET?

– Jag har en familj, vilket leder till vissa ekonomiska och tidsmässiga utmaningar; men med vilja och engagemang kan man förvandla utmaningar till möjligheter. Stödet och hjälpen från mina närmaste har varit guld värda.

OLLI JÄÄSKELÄINEN
54, blivande merkonom

VEM ÄR DU?

– En före detta anställd inom restaurangbranschen från Valkeakoski som nu siktar på ett yrke inom försäljning.

VAD STUDERAR DU?

– Jag avlägger grundexamen i affärsverksamhet vid Valkeakosken ammattiopisto (VAAO). Jag har redan slutfört mina teoristudier; och under hösten kommer jag också att göra mina sista yrkesprov. Sedan får jag min merkonomexamen.

VARFÖR BESLÖT DU DIG FÖR ATT BYTA BRANSCH?

– Jag arbetade inom restaurangbranschen i huvudstadsregionen i över trettio år. För några år sedan flyttade vi först till Mellersta Finland och sedan till Birkaland, och jag hade inte längre något intresse för restaurangbranschen. Istället blev jag intresserad av försäljning.

VAD ÄR DET MEST INTRESSANTA I DIN BRANSCH?

– När man arbetar inom försäljning får man ha med människor att göra. Jag kan dra nytta av min kundbetjäningserfarenhet, eftersom affärsverksamheten nästan alltid innehåller en social dimension.

STUDIERN OCH DET ÖVRIGA LIVET?

– Det har varit enkelt att studera på VAAO. Jag tog dessutom chansen att inleda tradenomstudier vid Hämeen ammattikorkeakoulu, vilket har medfört vissa utmaningar i vardagen, men jag tycker att det alltid lönar sig att utbilda sig.

Joel Koch konstaterar att han har ett heltidsjobb som kodare, är youtuber på deltid och skejtare på fritiden.

Youtubern Joel Koch gillar kodning

Joel Koch känd från JKokki-kanalen har avlagt grundexamen i informations- och kommunikationsteknik och utexaminerades som datanom våren 2017. Under sitt tredje år studerade han på läroavtal.

TEXT Ossi Muurinen BILD Joel Koch Instagram

Först var tanken att börja på gymnasium, men jag visste inte helt säkert vad jag ville studera. Ungefär tre veckor innan den gemensamma ansökan stötte jag på kodning, och det verkade intressant. Min kompis jobbar som kodare, och via honom inspirerades jag att själv också studera branschen.

Innan studierna började Joel på egen hand lära känna kodning.

– Jag såg på kodningsvideor på Youtube och lärde mig hur man gör webbsidor. Det här bakgrundsarbetet var till verklig nytta under studiernas inledningsfas.

INUTI KODHEMLIGHETERNA

Joel berättar att han genast fick ett bra grepp om kodningsvärlden i början av studierna. Studietakten var tillräckligt lugn, och man hann lära sig nya saker i egen takt. Egna projekt bidrog till inläringen.

– Vid sidan om skolan kodade vi egna saker, såsom telefonappar. Genom de här projekten fick jag kontakt med ny teknologi, och samtidigt utvecklades mina kodningsfärdigheter. Vi gjorde också några informationssystem, som kunde användas för skolarbeten.

Till datanomstudierna hör också annat än kodning, såsom utbildning i lednings- eller projektledningsuppgifter.

– Datanomutbildningen passar perfekt åt en person som inte har tidigare erfarenhet av kodning. Utbildningen är omfattande och studierna ger god beredskap att syssla med många uppgifter. Det som är bra med datanomutbildningen är också att det är lätt att på egen hand studera kodning.

VIA LÄROAVTAL UT I ARBETSLIVET

Under tredje året studerade Joel på läroavtal.

– Läroavtal verkade intressant eftersom man då verkligen kunde pröva på arbetet och utveckla sina färdigheter bättre inom det man ville specialisera sig på. I slutet av andra året studerade jag på arbetsplatsen. Efter det kom vi överens med arbetsgivaren om att jag också fick avlägga sista året på arbetsplatsen via inläring i arbetet.

Via läroavtalsutbildningen kunde Joel fördjupa sitt kunnande och lära sig nya saker:

– Läroavtalet har varit mycket nyttigt. På en arbetsplats är den mängd man lär sig något helt annat än att bara sitta vid skolbänken. En hel dag av kodning eller att vänja sig vid något nytt utvecklar ens sakkunskaper jättemycket. Under läroavtalet fanns några närvarodagar vid läroanstalt, men det kändes inte alls tungt att få arbetet och skolan att gå ihop.

Numera gör Joel systemorienterade kodningsarbeten.

– Min arbetsbild är bred. Förutom kodning gör jag också bannerannonser och landningssidor. Jag gillar att jag får göra många olika slags arbeten.

Joel minns sin studietid med värme.

– Studietiden väcker många positiva minnesbilder. Till en början var jag osäker om det här var rätt bransch för mig, men efter det första halvåret kändes det rätt. Jag hittade kompisar som gav mycket mervärde åt studierna. Det är viktigt att ha någon man kan dela studieupplevelsorna med.

Efter att han utexaminerats som datanom hittade Joel genast in i arbetslivet.

– Framför allt gillar jag att jag rent konkret kan se resultaten av mitt arbete. Från rader med koder kommer fungerande appar. Arbetet blir inte tråkigt eftersom man med kodning kan göra allt från webbplatser till intelligent automation. ●

DE AVLADE OCKSÅ YRKESUTBILDNING:

- Veronica Verho är känd som vloggare och som programvärd vid radiokanalen NRJ. Hon studerar till medieassistent. Läs mer om Veronica på mittyrke.fi.
- Herbalisti, det vill säga youtubern Juuso Karikuusi, har studerat till datanom.
- Singer-songwritern Ellinooras studieväg förde henne från musikklassen till ett yrkesinstitut, där hon avlade grundexamen i musik och studentexamen.
- Den prisbelönta youtubern Jaakko Parkkali studerade till merkonom.
- Sångaren Mira Luoti blev i tiderna utexaminerad till kock i storhushåll.

De uppfinningsrika vinner

MÄSTARE9!

Nu lönar det sig att samla kompisarna och anmäla sig till tävlingen Mästare9! Mästare9 är en tävling för elever i årkurserna 7–9 där man tävlar i händighet och samtidigt ett stort evenemang där man får bekanta sig med ungdomar i samma ålder. Den som är uppfinningsrik, kvick och energisk briljerar i tävlingsuppgifterna.

Mästare9 består av lokala och regionala tävlingar samt finalen. Samla ihop ett kompisgäng på tre personer och kom med! Mästare9-finalen ordnas våren 2020 i Jyväskylä.

Fråga mer av din
studiehandledare!

SkillsFinland
TAITAJA
MÄSTARE
2020
JYVÄSKYLÄ

Mästare i
Jyväskylä

11–14.5.2020!

taitaja2020.fi #KÄNNFRAMTIDEN

Yrkesinstitut
SPESIA

Undervisnings- och
kulturministeriet

#DiscoverYourTalent

EUROPEAN VOCATIONAL SKILLS WEEK 2019

Öppningen 14.10.2019 kl. 10.30–13.00
Sanomahuset, Helsingfors

Under öppningsevenemanget
lyfts ungas yrkeskompetens samt
inspirerande berättelser fram.
Tilltugg utlovas till alla anmälda.
Välkommen att inspireras!

#EUVocationalSkills

#NuoriYrittäjyys

Också på Facebook!

EUROPEISKA VECKAN FÖR YRKESKOMPETENSER

NUORI Yrittäjyys
UNG Företagsamhet

Europeiska veckan för
yrkeskompetenser är ett initiativ från

